

บทที่ 5

ผลการวิจัย

ในบทที่ 5 ประกอบด้วยผลการวิจัย 2 ส่วนคือ ส่วนแรก เป็นการนำเสนอถึง การรับรู้ ข่าวสาร ทศนคติ และพฤติกรรมทางการเมืองของผู้ตอบแบบสอบถาม ว่ามีความสัมพันธ์อย่างไร กับความเห็นทางการเมือง ส่วนที่สองเป็นการวิเคราะห์ถึงความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบ ทั้ง 5 ของความเห็นทางการเมืองทั้งในภาพรวมและแยกส่วน โดยทั้ง 2 ส่วน จะพิจารณาบน พื้นฐานของความแตกต่างกันตามสถานภาพทางเศรษฐกิจสังคม ซึ่งเป็นตัวแปรอิสระของการ วิจัย อันได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้ และระยะเวลาที่อาศัยใน กทม.

การรับรู้ข่าวสาร ทศนคติ และพฤติกรรมทางการเมืองของกลุ่มตัวอย่าง

ปัญหาที่เป็นสาเหตุของการพัฒนาทางการเมืองที่สำคัญอย่างหนึ่งของประเทศกำลัง พัฒนา คือ การที่ประชาชนมีความรู้ข่าวสารทางการเมือง หรือความเป็นไปของประเทศชาติของ ตนอยู่ในวงจำกัด ลักษณะดังกล่าวนี้ หากพิจารณาในกรอบของทฤษฎีระบบแล้ว อาจกล่าวได้ว่า ประชาชนเป็นปัจจัยนำเข้าที่ด้อยประสิทธิภาพ บทบาทหน้าที่ของประชาชนในฐานะปัจจัยนำเข้า อันได้แก่ การเป็นผู้เรียกร้องและสนับสนุนต่อระบบการเมือง จึงเป็นปัจจัยสำคัญยิ่งที่ทำให้ กระบวนการทางการเมืองดำเนินไปได้โดยปกติหรือมีดุลยภาพ ความด้อยประสิทธิภาพของ ปัจจัยนำเข้าเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ระบบการเมืองดำเนินไปอย่างไม่ราบรื่น หรือขาดเสถียรภาพ และถ้าระบบไม่สามารถปรับตัวให้อยู่ในภาวะสมดุลได้ ก็จะเกิดการไร้ประสิทธิภาพทางการเมือง ทำให้ระบบล้มลุกคลุกคลาน หรือในที่สุดทำให้ระบบแตกสลาย และยิ่งอาจส่งผลให้ประชาชนเกิด ความเห็นห่างจากระบบการเมือง

การศึกษาของ Almond และ Verba พบว่า ความรู้สึกมีความสามารถในทางการเมืองใน ระบบประชาธิปไตย มีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับการมีข้อมูลข่าวสารที่เที่ยงตรงเกี่ยวกับ ประเด็นปัญหาและกระบวนการทางการเมือง รวมทั้งเกี่ยวข้องกับ ความสามารถในการใช้ข้อมูล ข่าวสารในการวิเคราะห์ทำความเข้าใจกับปัญหาต่าง ๆ การที่บุคคลมีข้อมูลข่าวสารเพิ่มขึ้น จะ ทำให้บุคคลมีการประเมินคุณค่า และกำหนดข้อตัดสินใจในประเด็นต่าง ๆ ได้อย่างมั่นคงขึ้น เช่น ในการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง บุคคลที่ตัดสินใจว่าจะลงคะแนนเสียงให้ผู้ใดในระยะใกล้ ๆ กับวันเลือกตั้ง มักจะเป็นผู้ที่มีความรู้ข่าวสารเกี่ยวกับผู้สมัครหรือนโยบายต่าง ๆ น้อยกว่าผู้ที่ได้ กำหนดข้อตัดสินใจของตนไว้ล่วงหน้า ถ้าจะกล่าวโดยสรุปแล้ว การสื่อสารและข่าวสารที่แต่ละ

บุคคลมีอยู่จะมีผลต่อการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงในระบบการเมือง เช่นเดียวกับที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงและการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงอื่น ๆ ในสังคม ข่าวสารทางการเมืองที่แต่ละบุคคลได้รับจะทำให้เกิดความทัศนคติ ตลอดจนพฤติกรรมทางการเมืองที่แตกต่างกันออกไป

พิธา ถาวรกุล (2537) กล่าวโดยสรุปว่า ทัศนคติ เป็นความเชื่อ ความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อสิ่งต่าง ๆ รวมถึงท่าทีที่แสดงออก อันบ่งถึงสภาพทางจิตใจที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ทัศนคติเป็นนามธรรม และเป็นส่วนที่ทำให้เกิดการแสดงออกด้านการปฏิบัติ ไม่ใช่แรงจูงใจหรือแรงขับ แต่เป็นสภาพแห่งความพร้อมที่จะตอบโต้ และแสดงให้เห็นแนวทางของการสนองตอบของบุคคลต่อสิ่งเร้า

ทัศนคติของบุคคลมีการเปลี่ยนแปลงได้ และสามารถที่จะถูกทำให้เปลี่ยนแปลงได้หลายวิธี อาจเกิดได้จากการเปลี่ยนแปลงการรับรู้ของบุคคล จากการเปลี่ยนแปลงภาวะการจูงใจในตัวบุคคล ซึ่งเป็นผลมาจากการรับรู้ข่าวสารใหม่ นอกจากนี้ ทัศนคติอาจเปลี่ยนแปลงโดยวิธีการที่เรียกว่า Psychotherapy โดยการหาวิธีการที่จะทำให้บุคคลได้มีความเข้าใจอย่างทะลุปรุโปร่งเกี่ยวกับเหตุผลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับสิ่งที่เขามีทัศนคติอย่างนั้น

สิ่งที่จะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทัศนคตินั้น เริ่มต้นด้วยองค์ประกอบที่สำคัญอันหนึ่งคือ แหล่งของการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ ซึ่งแหล่งเหล่านี้จะสร้างข่าวสารขึ้นมา โดยที่จะมีอิทธิพลมากน้อยเพียงใดนั้น ย่อมขึ้นอยู่กับธรรมชาติของผู้รับรู้ และลักษณะบุคคลิกภาพบางอย่างของบุคคลประกอบด้วย เพราะการเปลี่ยนแปลงการรับรู้เข้ามาซึ่งการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ และการเปลี่ยนแปลงการรับรู้ของบุคคล อาจเกิดจากอิทธิพลของบุคคลอื่น หรือการโฆษณาชวนเชื่อ โดยที่จริงแล้วการเปลี่ยนแปลงทัศนคติส่วนมาก ไม่ได้มาจากการเปลี่ยนค่านิยมของบุคคล แต่มาจากการเปลี่ยนแปลงการยอมรับในสถานการณ์หนึ่ง ๆ ซึ่งสัมพันธ์กับค่านิยมที่บุคคลนั้นมีอยู่

Myron Weiner (1971 : 161-164) อธิบายการมีส่วนร่วมทางการเมือง ว่าหมายถึง "ปฏิบัติการโดยสมัครใจใด ๆ ที่ไม่ว่าจะสำเร็จผลหรือไม่ มีการจัดองค์กร เกิดขึ้นเป็นครั้งคราวหรือต่อเนื่อง โดยใช้วิธีการที่ถูกต้องโดยได้รับความยินยอมตามกฎหมายหรือไม่ก็ตาม แต่การกระทำนั้นต้องมุ่งที่จะมีอิทธิพลต่อการเลือกหรือการบริหารนโยบายสาธารณะ และการเลือกผู้นำทางการเมืองทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น โดยเน้นว่า ต้องเป็นการกระทำ ไม่ใช่เป็นเพียงความรู้สึกหรือทัศนคติ โดยเป็นการกระทำโดยสมัครใจ และเกิดเฉพาะในระบบการเมืองที่ประชาชนสามารถมีส่วนร่วมในการคัดเลือกผู้บริหารงานของรัฐบาลในระดับใดระดับหนึ่งด้วย

โดยสรุป การรับรู้ข่าวสารทางการเมืองกับการถ่ายทอดข่าวสารในกระบวนการเรียนรู้อาการเมือง นอกจากจะช่วยจัดระเบียบความคิดและการรับรู้ข่าวสารของบุคคลแล้ว ยังมีส่วนช่วยปลุกฝังทัศนคติ ค่านิยม และอุดมการณ์ ตลอดจนมีผลต่อการกำหนดแบบแผนพฤติกรรมทางการเมืองของประชาชนด้วย

การรับรู้ข่าวสารทางการเมือง

นักรัฐศาสตร์หลายคนจัดเอา "ข่าวสาร" เป็นทรัพยากรทางการเมืองอย่างหนึ่ง ซึ่งเป็นตัวกำหนดอำนาจหรืออิทธิพลทางการเมืองของบุคคล นอกเหนือจากทรัพย์สินสมบัติ ฐานะทางสังคม ตำแหน่ง อำนาจหน้าที่ การศึกษา ฯลฯ ข่าวสารทางการเมืองจะมีความเกี่ยวข้องอย่างมากกับความสนใจ ความกระตือรือร้นทางการเมือง ดังที่ได้กล่าวมาแล้วว่า ข่าวสารจะช่วยลดความไม่แน่ใจ (uncertainty) และช่วยให้การตัดสินใจมีประสิทธิภาพมากขึ้น ความรู้สึกไม่แน่ใจ และความรู้สึกว่าตนเองมีความรู้เกี่ยวกับเรื่องการเมือง ดูเหมือนจะเป็นที่มาที่สำคัญของความนิ่งเฉยทางการเมือง ระบบการเมืองแบบประชาธิปไตยจึงไม่สามารถจะเป็นไปได้ ถ้าประชาชนทั่วไปไม่มีความรู้ถึงความเป็นไปทางการเมืองการปกครองบ้างเลย

ความรู้เกี่ยวกับข่าวสารทางการเมืองของประชาชน เป็นลักษณะอย่างหนึ่งของ ความเป็นพลเมืองดี กล่าวคือ พลเมืองดีนั้นไม่ได้หมายถึงผู้ที่วางเฉยและมีความสงบเรียบร้อยในทางการเมือง หากแต่หมายความว่าบุคคลที่รู้ความเป็นไปของบ้านเมือง หรือที่เรียกว่า informed citizen ซึ่งจะสามารถปฏิบัติหน้าที่ด้านปัจจัยนำเข้าของระบบการเมืองได้อย่างมีประสิทธิภาพ การปฏิบัติหน้าที่สำคัญดังกล่าวเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการเมืองทุกระบบ ในทางตรงกันข้าม คนที่ไร้ข่าวสารการเมืองนั้นนับว่าเป็นพลเมืองที่ด้อยคุณภาพไม่ว่าจะอยู่ในระบบการเมืองแบบใด

การที่ประชาชนในบางประเทศมีความรู้ข่าวสารทางการเมืองอยู่ในระดับต่ำนั้น มีสาเหตุสำคัญหลายประการ เช่น ปัญหาความยากจน ปัญหาด้านการสื่อสารมวลชน โดยทั่วไปแล้วประเทศที่กำลังพัฒนามักมีการคมนาคมที่ไม่สะดวกนัก ไปมาหาสู่หรือติดต่อสื่อสารกันลำบาก สิ่งเหล่านี้เป็นอุปสรรคต่อการได้มาซึ่งข่าวสารทางการเมือง นอกจากนี้การศึกษาของประชาชนก็มีความสัมพันธ์สูงกับความสนใจต่อการเมือง มีการอนุมานว่า เนื่องจากประชาชนในประเทศที่กำลังพัฒนามีการอ่านออกเขียนได้ต่ำ จึงน่าจะมีความรู้ข่าวสารการเมืองต่ำไปด้วย

Steven Chaffee (ศราวุธ : 2534) ได้ให้คำนิยามของคำว่า "ข่าวสารการเมือง" โดยอาศัยแนวทฤษฎีการวิเคราะห์ระบบของ Easton ว่าเป็นความรู้ของสมาชิกในระบบการเมืองเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงเคลื่อนไหวใด ๆ ในสถานะของระบบในแง่ของการแบ่งสรรสิ่งที่มีคุณค่าในสังคม ซึ่งหมายถึง ข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับข้อเรียกร้องและการสนับสนุนข้อตัดสินใจที่ออกมา และเกี่ยวกับกระบวนการเปลี่ยนปัจจัยนำเข้าให้เป็นผลลัพธ์ออกมา

Wilbur Schramm อธิบาย ข่าวสาร หมายถึง เนื้อหาอะไรก็ได้ที่จะช่วยลดความไม่แน่ใจหรือจำนวนทางเลือกที่อาจเป็นไปได้ในสถานการณ์หนึ่ง ๆ ช่วยให้บุคคลสามารถสร้างภาพที่ชัดเจน ขยายสภาพแวดล้อมที่เขาเกี่ยวข้อง และช่วยกำหนดพฤติกรรมที่เขาควรจะทำในสถานการณ์นั้น ๆ และยังเน้นด้วยว่า สิ่งสำคัญของการสื่อสารนั้นอยู่ที่การแลกเปลี่ยน "ข่าวสาร" ซึ่งมีความหมายกว้างขวางครอบคลุมตั้งแต่ข้อเท็จจริงไปถึงความคิดเห็นและสภาวะอารมณ์ของคน

ตารางที่ 5.1.1 การรับรู้ข่าวสารทางการเมือง

ข้อความ	การรับรู้ข่าวสารทางการเมือง					จำนวนผู้ตอบ	ค่าสถิติ Mean SD
	น้อย				มาก		
	1	2	3	4	5		
1. ท่านสนใจติดตามข่าวสาร ความเคลื่อนไหวทางการเมืองไทยบ่อยครั้งเพียงใด	24.0	34.7	22.4	17.5	1.4	559	2.377 1.074
2. ท่านเคยพูดคุย/ถกเถียงเกี่ยวกับปัญหาของบ้านเมืองที่เป็นอยู่ทุกวันนี้บ่อยครั้งเพียงใด	4.5	16.6	33.3	42.4	3.0	558	3.229 0.917
3. ท่านสนใจไปฟังการอภิปราย/การสัมมนา/ปราศรัยหาเสียงบ่อยครั้งเพียงใด	5.2	6.4	13.8	51.5	23.1	559	3.809 1.029
4. ท่านเคยร่วมทำงานเพื่อสังคมกับบุคคลอื่นๆ บ่อยครั้งเพียงใด	12.5	5.0	11.8	44.7	25.9	559	3.665 1.263

ในเรื่องการรับรู้ข่าวสารทางการเมือง พบว่า มีเพียงเพศ อายุ และอาชีพเท่านั้น ที่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญกับการรับรู้ข่าวสารทางการเมือง (χ^2 Sig = 0.000, Gamma = 0.31209) โดยเพศชายในกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มีการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองต่ำ ในขณะที่เพศหญิง มีการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองในระดับปานกลาง ซึ่งแย้งกับกรอบความเชื่อเดิมที่ว่าเพศชายน่าจะมีการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองสูงกว่าเพศหญิง

ส่วนด้านอายุ พบว่า ผู้ที่มีอายุระหว่าง 18 - 25 ปี มีการรับรู้ข่าวสารการเมืองปานกลางค่อนข้างสูง ส่วนผู้ที่มีอายุตั้งแต่ 26 ปีขึ้นไป ส่วนใหญ่มีการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองปานกลางค่อนข้างต่ำ

ในด้านอาชีพ พบว่า ความแตกต่างทางด้านอาชีพนั้นมีความสำคัญอย่างมีนัยสำคัญกับการรับรู้ข่าวสารทางการเมือง โดยข้าราชการ ผู้ประกอบธุรกิจหรือค้าขาย ผู้ใช้วิชาชีพ และอื่น ๆ เช่น แม่บ้าน ส่วนใหญ่มีการรับรู้ข่าวสารการเมืองต่ำ ส่วนพวกรับจ้างหรือบริการ นิสิตนักศึกษา ส่วนใหญ่มีการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองปานกลางค่อนข้างต่ำ ในขณะที่พนักงานรัฐวิสาหกิจ มีการรับรู้ข่าวสารการเมืองปานกลางค่อนข้างสูง

ส่วนการศึกษา รายได้ และระยะเวลาที่อาศัยอยู่ใน กทม. นั้น ไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ กับระดับการรับรู้ข่าวสารการเมือง อาจเป็นเพราะว่า กลุ่มตัวอย่าง เป็นกลุ่มคนที่อาศัยอยู่ในเมืองหลวง ซึ่งเป็นศูนย์กลางความเจริญ และเป็นแหล่งของข่าวสารข้อมูลทางการเมืองการปกครอง ตัวแปรบางตัว จึงไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญมากพอ (ดังผลตามตารางที่ 5.1.2)

ตารางที่ 5.1.2 การรับรู้ข่าวสารทางการเมืองจำแนกตามสถานภาพทางเศรษฐกิจสังคม

สถานภาพทางเศรษฐกิจสังคม ของกลุ่มตัวอย่าง		การรับรู้ข่าวสารทางการเมือง			จำนวน ผู้ตอบ	ค่าสถิติ
		ต่ำ	กลาง	สูง		
เพศ	ชาย	45.8	38.8	15.4	286	x^2 Sig. = 0.0000 Gamma = 0.31209
	หญิง	30.9	39.0	30.1	272	
	รวม	38.5	38.9	22.6	558	
อายุ	18 - 25 ปี	27.9	38.2	33.8	136	x^2 Sig. = 0.0003 Gamma = -0.25200
	26 - 35 ปี	34.8	43.0	22.2	207	
	36 - 50 ปี	48.5	36.7	14.8	169	
	51 ปีขึ้นไป	50.0	30.4	19.6	46	
รวม	38.5	38.9	22.6	558		
ระดับ การศึกษา	ประถมศึกษา	43.2	43.2	13.6	44	x^2 Sig. = 0.3669 Gamma = -0.2012
	มัธยมศึกษา	32.1	38.5	29.5	78	
	ประกาศนียบัตร	44.4	31.5	24.1	108	
	ปริญญาตรี	37.0	40.3	22.7	238	
	สูงกว่าปริญญาตรี	40.7	41.9	17.4	86	
รวม	38.8	38.8	22.4	554		
อาชีพ	ข้าราชการ	48.4	34.7	16.8	95	x^2 Sig. = 0.0199
	รัฐวิสาหกิจ	25.0	41.7	33.3	72	
	ธุรกิจ/ค้าขาย	44.4	36.1	19.4	72	
	รับจ้าง/บริการ	35.5	43.2	21.3	183	
	นิสิต/นักศึกษา	34.8	47.8	17.4	69	
	ผู้ใช้วิชาชีพ	46.9	18.8	34.4	32	
	อื่น ๆ เช่น แม่บ้าน	42.9	28.6	28.6	35	
รวม	38.5	38.9	22.6	558		
รายได้ (บาท/เดือน)	ต่ำกว่า 5,000	29.1	44.2	26.7	86	x^2 Sig. = 0.1693 Gamma = -0.12750
	5,001 - 10,000	36.5	38.2	25.3	170	
	10,001 - 30,000	43.6	36.7	19.7	218	
	30,001 - 50,000	32.0	44.0	24.0	50	
	มากกว่า 50,000	55.2	34.5	10.3	29	
รวม	38.7	38.9	22.4	553		
ระยะเวลา ที่อาศัยอยู่ ใน กทม.	ไม่เกิน 10 ปี	28.8	47.9	23.3	73	x^2 Sig. = 0.1446 Gamma = -0.14090
	เกิน 10 ปี	40.0	37.5	22.5	485	
	รวม	38.5	38.9	22.6	558	

ทัศนคติทางการเมืองและความศรัทธาในเพื่อนมนุษย์

จากการศึกษาทางรัฐศาสตร์ที่ผ่านมา พบว่า การสนับสนุนต่อระบบการเมืองนั้น มีสาเหตุส่วนหนึ่งมาจากความพอใจในผลผลิต (outputs) ของระบบการเมืองนั้น เช่น พอใจกฎหมายซึ่งหน่วยงานนิติบัญญัติของระบบการเมืองนั้นเป็นผู้ออก ทั้งนี้อาจเป็นด้วยเหตุผลที่ว่ากฎหมายฉบับนั้นทำให้ชีวิตความเป็นอยู่ดีขึ้น หรือพอใจที่ข้อเสนอแนะหรือข้อเรียกร้องของตนได้รับการพิจารณา หรือดำเนินการแก้ไขในทางที่ให้ความเดือดร้อนของตนหรือของชุมชนของตน บรรเทาเบาบางลงไปหรือหมดไปได้ ความพอใจผลการดำเนินงานของระบบการเมืองหรือของรัฐบาล เป็นสาเหตุสำคัญของการสนับสนุนและพยายามรักษาให้ระบบการเมืองนั้นดำรงอยู่ได้ และทำหน้าที่ของระบบไปได้ด้วยดี

ในทางตรงกันข้าม หากประชาชนส่วนใหญ่ในสังคมเห็นว่า ระบบการเมืองของสังคมที่ตนเป็นสมาชิกอยู่ไม่เคยอำนวยความสะดวกแก่ตน หรือระบบการเมืองนั้นมีส่วนทำให้ตนเดือดร้อน เช่น เรียกเก็บภาษีในอัตราสูงโดยไม่นำเงินรายได้จากภาษีมายกระดับชีวิตความเป็นอยู่ของคนในสังคม หรือสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ตนเลือกเข้าไปในสภา โดยหวังว่าจะช่วยแก้ไขปัญหาคความทุกข์ยากเดือดร้อนของตนหรือชุมชนที่ตนอาศัยอยู่กลับไม่ได้ทำหน้าที่ตามที่หวังเอาไว้ ได้รับแต่ข่าวว่าไปหาประโยชน์ หรือเข้าไปโกงกิน ซึ่งความรู้สึกดังกล่าวเป็นรากฐานแห่งความรู้สึกไม่ไว้วางใจทางการเมือง หรือมีความศรัทธาทางการเมืองในระดับต่ำ มีผลอย่างมากที่จะนำไปสู่พฤติกรรมในทางต่อต้านระบบการเมือง ไม่แยแสต่อระบบการเมือง หรือเห็นห่างทางการเมือง (alienation) โดยอาจมีพฤติกรรมที่แสดงออกมาในรูปของการเดินขบวนประท้วงการดำเนินงานของรัฐบาล หรือการวิพากษ์วิจารณ์การดำเนินงานของส่วนต่าง ๆ ของระบบการเมืองไปในทางที่เสียหาย รวมถึงการออกไปต่อสู้นอกระบบ เพื่อล้มล้างระบบการเมืองที่ดำรงอยู่ ซึ่งถือว่าเป็นการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับสูงที่สุดในแง่ลบต่อระบบการเมือง

นอกจากนี้ Gamson (1968 : 51) กล่าวว่า ปัจจัยแวดล้อมด้านการเมืองนั้น มีส่วนก่อให้เกิดความไว้วางใจทางการเมือง เนื่องจากผลผลิตของระบบการเมือง อันได้แก่ เนื้อหาสาระของการตัดสินใจของรัฐบาล และปฏิกิริยาที่รัฐบาลมีต่อข้อเรียกร้องต่าง ๆ ในระบบการเมือง เป็นที่มาของความรู้สึกไว้วางใจหรือไม่ไว้วางใจทางการเมือง

ส่วนความรู้สึกศรัทธาในเพื่อนมนุษย์ เป็นทัศนคติของบุคคลที่มีลักษณะไว้วางใจหรือมีความเชื่อถือต่อบุคคลอื่น มีความสามารถที่จะร่วมมือร่วมใจกัน ให้ความช่วยเหลือและเอาใจใส่ซึ่งกันและกัน ซึ่งทัศนคติดังกล่าวนั้น มีผลต่อพฤติกรรมทางสังคมหรือทางการเมืองของบุคคล เมื่อบุคคลรู้สึกไว้วางใจ ศรัทธา หรือสามารถร่วมงานกับบุคคลอื่นได้ ก็จะไปสู่ความรู้สึกว่าตนเองมีความสามารถ มีอำนาจหรืออิทธิพลที่จะก่อให้เกิดผลต่อส่วนรวมร่วมกับคนอื่นได้ จึงไม่รู้สึกเห็นห่างทางการเมืองแต่อย่างใด

ทัศนคติที่มีต่อการบริหารราชการของรัฐบาลชน

จากการศึกษาทางรัฐศาสตร์ที่ผ่านมา พบว่า การสนับสนุนต่อระบบการเมืองนั้น มีสาเหตุส่วนหนึ่งมาจากความพอใจในผลผลิตของระบบการเมืองนั้น เช่น พอใจกฎหมายซึ่งหน่วยงานนิติบัญญัติของระบบการเมืองนั้นเป็นผู้ออก ทั้งนี้อาจเป็นด้วยเหตุผลที่ว่า กฎหมายฉบับนั้นทำให้ชีวิตความเป็นอยู่ดีขึ้น หรือพอใจที่ข้อเสนอแนะ หรือข้อเรียกร้องของตนได้รับการพิจารณาหรือดำเนินการแก้ไขในทางที่ให้ความเดือดร้อนของตนหรือของชุมชนของตน ความพอใจผลการดำเนินงานของระบบการเมืองหรือของรัฐบาล เป็นสาเหตุสำคัญของการสนับสนุนและพยายามรักษาให้ระบบการเมืองนั้นดำรงอยู่ได้ และทำหน้าที่ของระบบไปได้ด้วยดี

ในทางตรงกันข้าม หากประชาชนส่วนใหญ่ในสังคมเห็นว่า ระบบการเมืองของสังคมที่ตนเป็นสมาชิกอยู่ไม่เคยอำนวยความสะดวกอันใดแก่ตน หรือระบบการเมืองนั้นมีส่วนทำให้ตนเดือดร้อน เช่น เรียกเก็บภาษีในอัตราสูง โดยไม่นำเงินรายได้จากภาษีมายกระดับชีวิตความเป็นอยู่ของคนในสังคม หรือ ส.ส. ที่ตนเลือกเข้าไปในสภา โดยหวังว่าจะช่วยแก้ไขปัญหาคความทุกข์ยากเดือดร้อนของตนหรือชุมชนที่ตนอาศัยอยู่กลับไม่ได้ทำหน้าที่ตามที่หวังเอาไว้ ได้รับแต่ข่าวว่าไปหาประโยชน์หรือโกงกิน ซึ่งความรู้สึกดังกล่าว เป็นรากฐานแห่งความรู้สึกไม่ไว้วางใจหรือมีความศรัทธาทางการเมืองในระดับต่ำ มีผลอย่างมากที่จะนำไปสู่พฤติกรรมในทางต่อต้านระบบไม่แยแสหรือเห็นห่างทางการเมือง โดยอาจมีพฤติกรรมที่แสดงออกมาในรูปของการเดินขบวนประท้วงการดำเนินงานของรัฐบาล หรือการวิพากษ์วิจารณ์การดำเนินงานของส่วนต่าง ๆ ของระบบการเมืองไปในทางที่เสียหาย รวมถึงการออกไปต่อสู้นอกระบบ เพื่อล้มล้างระบบการเมืองที่ดำรงอยู่ ซึ่งถือว่าเป็นการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับสูงที่สุดในแง่ลบต่อระบบการเมือง

ตารางที่ 5.2.1 ความรู้สึกศรัทธาที่มีต่อการบริหารราชการของรัฐบาลชน

ข้อความ	ระดับความศรัทธา					จำนวนผู้ตอบ	ค่าสถิติ Mean SD
	น้อย				มาก		
	1	2	3	4	5		
1. รัฐบาลชน ได้ใช้ความพยายามแก้ไขปัญหามันเมืองที่เผชิญอยู่ เช่น เศรษฐกิจตกต่ำ ความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจสังคม และความประพฤติของนักการเมือง/ข้าราชการได้เป็นอย่างดี	3.4	22.9	32.2	32.0	9.5	559	3.213 1.010
2. ผลงานการทำงานที่ผ่านมาของรัฐบาลชน สามารถพิสูจน์ได้ว่าเป็นการทำงานที่ฉับไว และมีประสิทธิภาพ	0.9	11.1	21.6	46.9	19.5	559	3.730 0.930
3. ท่านเห็นด้วยกับนโยบาย สปก.4-01 ของพรรคประชาธิปัตย์	2.3	12.3	15.4	40.8	29.2	559	3.821 1.058
4. ความขัดแย้งระหว่างนักการเมืองและพรรคการเมืองในสมัยรัฐบาลชนเป็นสิ่งที่ทำลายระบอบรัฐสภาไทย	3.9	14.3	33.1	35.1	13.6	559	3.401 1.018

ในด้านความรู้สึกศรัทธาที่มีต่อผลการบริหารราชการของรัฐบาลชน เมื่อจำแนกตามสถานภาพทางเศรษฐกิจสังคมของกลุ่มตัวอย่างแล้ว พบว่า เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ และระยะเวลาที่อาศัยอยู่ใน กทม. มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับความศรัทธาในรัฐบาลชน ยกเว้นแต่รายได้ ไม่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้

ในด้านเพศ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มีความรู้สึกศรัทธาต่อผลงานของรัฐบาลชนในระดับปานกลางค่อนข้างต่ำ โดยเพศหญิงมีความศรัทธาต่อรัฐบาลในระดับปานกลางเป็นส่วนใหญ่ ส่วนเพศชายมักมีความศรัทธาในระดับต่ำ โดยมีความสัมพันธ์ทางสถิติในลักษณะผกผันกัน แต่ไม่มากนัก (χ^2 Sig = 0.0277, Gamma = -0.11942)

ในด้านอายุ พบว่า ผู้มีอายุระหว่าง 18-25 ปี และผู้ที่มีอายุ 51 ปีขึ้นไป ส่วนใหญ่มีความศรัทธาต่อรัฐบาลต่ำ ส่วนผู้มีอายุระหว่าง 26-50 ปี มีความศรัทธาต่อรัฐบาลในระดับปานกลาง โดยมีความสัมพันธ์ทางสถิติในลักษณะผกผันกัน (χ^2 Sig = 0.0005, Gamma = -0.15369)

ด้านการศึกษา พบว่า ความแตกต่างทางระดับการศึกษา มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับความรู้สึกศรัทธาต่อรัฐบาลชนไม่มากนัก ในลักษณะผกผันกันเล็กน้อย (χ^2 Sig = 0.0486, Gamma = -0.17480) โดยผู้มีการศึกษาในระดับประถม กับระดับปริญญาตรี มีความศรัทธาต่อรัฐบาลปานกลางค่อนข้างต่ำ ส่วนผู้มีการศึกษาในระดับมัธยม ประกาศนียบัตร และผู้ที่ศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี ส่วนใหญ่มีความศรัทธาต่อรัฐบาลในระดับปานกลาง

ด้านอาชีพ ข้าราชการ พนักงานรัฐวิสาหกิจ ผู้ประกอบธุรกิจหรือค้าขาย และผู้ใช้วิชาชีพ ส่วนใหญ่มีความศรัทธาต่อรัฐบาลปานกลาง ขณะที่นิสิตนักศึกษา และแม่บ้าน มีความศรัทธาต่อผลงานของรัฐบาลต่ำ ขณะที่ผู้มีอาชีพรับจ้างหรือบริการ มีศรัทธาต่อรัฐบาลปานกลางค่อนข้างต่ำ (χ^2 Sig = 0.0265)

ด้านระยะเวลาที่อาศัยอยู่ใน กทม. พบว่ามีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับความรู้สึกศรัทธาต่อผลงานของรัฐบาลชน (χ^2 Sig = 0.0036, Gamma = 0.35125) โดยผู้ที่อาศัยอยู่ใน กทม. ไม่เกิน 10 ปี ส่วนใหญ่มีความศรัทธาต่อรัฐบาลชนในระดับต่ำ ส่วนผู้ที่อาศัยอยู่ใน กทม. เกิน 10 ปี มีความรู้สึกศรัทธาต่อรัฐบาลในระดับปานกลางเป็นส่วนใหญ่

ตารางที่ 5.2.2 ความศรัทธาที่มีต่อรัฐบาลชนจำแนกตามสถานภาพทางเศรษฐกิจสังคม

สถานภาพทางเศรษฐกิจสังคม ของกลุ่มตัวอย่าง		ความรู้สึกศรัทธาในรัฐบาลชน			จำนวน ผู้ตอบ	ค่าสถิติ
		ต่ำ	กลาง	สูง		
เพศ	ชาย	31.8	47.6	20.6	286	χ^2 Sig. = 0.0277 Gamma = -0.11942
	หญิง	41.8	37.4	20.9	273	
รวม		36.7	42.6	20.8	559	
อายุ	18 - 25 ปี	50.0	36.0	14.0	136	χ^2 Sig. = 0.0005 Gamma = -0.15369
	26 - 35 ปี	30.3	50.5	19.2	208	
	36 - 50 ปี	31.4	40.8	27.8	169	
	51 ปีขึ้นไป	45.7	32.6	21.7	46	
รวม		36.7	42.6	20.8	559	
ระดับ การศึกษา	ประถมศึกษา	34.1	38.6	27.3	44	χ^2 Sig. = 0.0486 Gamma = -0.17480
	มัธยมศึกษา	26.9	46.2	26.9	78	
	ประกาศนียบัตร	31.5	42.6	25.9	108	
	ปริญญาตรี	40.6	40.6	20.5	239	
	สูงกว่าปริญญาตรี	41.9	48.8	9.3	86	
รวม		36.6	42.9	20.5	555	
อาชีพ	ข้าราชการ	32.6	47.4	20.0	95	χ^2 Sig. = 0.0265
	รัฐวิสาหกิจ	26.0	46.6	27.4	73	
	ธุรกิจ/ค้าขาย	31.9	48.6	19.4	72	
	รับจ้าง/บริการ	38.3	42.1	19.7	183	
	นิสิต/นักศึกษา	56.5	29.0	14.5	69	
	ผู้ใช้วิชาชีพ	21.9	50.0	28.1	32	
	อื่น ๆ เช่น แม่บ้าน	45.7	31.4	22.9	35	
รวม		36.7	42.6	20.8	559	
รายได้ (บาท/เดือน)	ต่ำกว่า 5,000	48.8	31.4	19.8	86	χ^2 Sig. = 0.0520 Gamma = -0.01255
	5,001 - 10,000	31.2	47.1	1.89	170	
	10,001 - 30,000	32.0	45.7	22.4	219	
	30,001 - 50,000	48.0	38.0	14.0	50	
	มากกว่า 50,000	48.3	37.9	13.8	29	
รวม		36.6	42.8	20.6	554	
ระยะเวลา ที่อาศัยอยู่ ใน กทม.	ไม่เกิน 10 ปี	53.4	35.6	11.0	73	χ^2 Sig. = 0.0036 Gamma = 0.35125
	เกิน 10 ปี	34.2	43.6	22.2	486	
	รวม	36.7	42.6	20.8	559	

ความรู้สึกไว้วางใจหรือศรัทธาในเพื่อนมนุษย์

ความรู้สึกศรัทธาในเพื่อนมนุษย์ เป็นทัศนคติของบุคคลที่มีลักษณะไว้วางใจบุคคลอื่น มีความเชื่อถือต่อบุคคลอื่น มีความสามารถที่จะร่วมมือร่วมใจกัน ให้ความช่วยเหลือ และเอาใจใส่ซึ่งกันและกัน ซึ่งทัศนคติดังกล่าวเหล่านั้น มีผลต่อพฤติกรรมทางสังคมหรือทางการเมืองของบุคคล เมื่อบุคคลรู้สึกไว้วางใจ ศรัทธา หรือสามารถร่วมงานกับบุคคลอื่นได้ ก็จะนำไปสู่ความรู้สึกว่าตนเองมีความสามารถ มีอำนาจหรืออิทธิพลที่จะก่อให้เกิดผลต่อส่วนรวมร่วมกับคนอื่นได้ จึงไม่รู้สึกเห็นห่างทางการเมืองแต่อย่างใด

ความรู้สึกศรัทธาในเพื่อนมนุษย์ มีความเกี่ยวพันอย่างใกล้ชิดกับความไว้วางใจ หรือเชื่อถือผู้มีอำนาจทางการเมือง โดยมีความเชื่อกันว่า ถ้าบุคคลหนึ่งไม่ไว้วางใจต่อบุคคลอื่น ๆ โดยทั่วไปแล้ว บุคคลนั้น ย่อมไม่อาจมีความรู้สึกไว้วางใจต่อผู้มีอำนาจ ซึ่งได้แก่ รัฐบาลและเจ้าหน้าที่ของรัฐบาลได้อย่างแน่นอน เพราะความไว้วางใจต่อผู้มีอำนาจทางนั้น เป็นส่วนหนึ่งที่เฉพาะเจาะจงของความไว้วางใจในเพื่อนมนุษย์

ดังนั้น ผู้ที่มีความศรัทธาในเพื่อนมนุษย์ต่ำย่อมจะมีความศรัทธาทางการเมือง ต่ำเช่นกัน และความศรัทธาทางการเมือง ก็เป็นความโน้มเอียงพื้นฐานในเชิงความรู้สึกของบุคคล ที่มีต่อกิจกรรมทางการเมือง อำนาจหรือผู้ใช้อำนาจทางการเมือง หรือระบบการเมือง ในเชิงประเมินค่าว่า สิ่งนั้นหรือการกระทำนั้นเป็นสิ่งที่ถูกต้องชอบธรรม มีเหตุผล เป็นความรู้สึกผูกพัน (attachment) ซึ่งแสดงออกในรูปของความชอบพอและการให้ความไว้วางใจ

และจากที่ Dahl กล่าวถึง ระดับความรู้สึกไว้วางใจและพฤติกรรมทางการเมืองของบุคคลนั้น มีความแตกต่างกันตามทัศนคติความเชื่อ ความโน้มเอียง และวัฒนธรรมทางการเมืองของบุคคล ที่หากบุคคลหรือพลเมืองในชุมชนใดมีความโน้มเอียงไปในทางที่นิยมชมชอบต่อระบบการเมือง รู้สึกไว้วางใจทางการเมืองสูง เชื่อว่าการกระทำของรัฐบาลจะทำให้สภาพต่าง ๆ ดีขึ้น จะมีผลให้เกิดความรู้สึกจงรักภักดี (alligiance) ต่อระบบการเมืองนั้น และหากพลเมืองในชุมชนการเมืองใดมีทัศนคติ ความรู้สึกและมีการประเมินค่าระบบการเมืองในทางที่ไม่ดี หรือไม่นิยมชมชอบ (unfavourable) แล้ว พลเมืองของชุมชนนั้น ก็มีแนวโน้มที่จะมีพฤติกรรมตีตัวออกห่าง หรือเห็นห่างทางการเมือง

เมื่อบุคคลไม่ไว้วางใจหรือไม่ศรัทธาต่อระบบหรือวิถีทางการเมือง ก็เกิดความรู้สึกในทางลบต่อรัฐบาล หรือมีความเชื่อว่ารัฐบาลไม่ได้ทำหน้าที่และสร้างผลงานตามที่บุคคลนั้นคาดหวัง ซึ่งอาจเป็นสาเหตุหนึ่งของความรู้สึกเห็นห่างทางการเมือง และยังคงอาจส่งผลต่อพฤติกรรมทางการเมืองของบุคคลนั้น ๆ ได้

ในการวิจัยนี้ ได้มีการออกแบบสอบถามเกี่ยวกับความรู้สึกในด้านความรู้สึกศรัทธาในเพื่อนมนุษย์ของประชาชนชาว กทม. ว่ามีเพียงใด เพื่อนำมาใช้วัดต่อไปว่าความรู้สึกดังกล่าวนี้มีผลกระทบต่อความรู้สึกเห็นห่างทางการเมืองหรือไม่ เพียงใด

ตารางที่ 5.3.1 ความรู้สึกศรัทธาในเพื่อนมนุษย์

ข้อความ	ระดับความศรัทธาในเพื่อนมนุษย์					จำนวนผู้ตอบ	ค่าสถิติ Mean SD
	มาก				น้อย		
	1	2	3	4	5		
1. คนสมัยนี้ส่วนใหญ่เชื่อถือไม่ได้ มีเพียงบางคนเท่านั้นที่เชื่อถือได้	2.9	12.0	18.1	50.6	16.5	559	3.658 0.984
2. สังคมทุกวันนี้ คนส่วนใหญ่มักจะช่วยเหลือผู้อื่นมากกว่าจะคิดถึงแต่ตัวเอง	3.0	6.3	18.2	44.4	28.1	559	3.882 0.988
3. ถ้าข้าพเจ้าไม่ระมัดระวังตัวเองให้ดี คนอื่นจะฉวยโอกาสเอาเปรียบข้าพเจ้าได้	3.2	9.5	25.5	49.4	12.4	559	3.582 0.936

ผลการวิจัยนี้ เป็นภาพสะท้อนค่านิยมของคนในสังคมเมืองใหญ่ (urban society) เช่น กทม. เนื่องจากการพัฒนาทางการเมืองตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ตั้งแต่ฉบับที่ 1 จนถึงปัจจุบัน มีผลให้เกิดการรวมศูนย์ความเจริญอยู่ที่ กทม. ประกอบกับการหลั่งไหลของวัฒนธรรมตะวันตก ปัญหาที่เกิดขึ้นไม่ได้เป็นที่คาดหมาย หรือมีการวางแผนเพื่อแก้ปัญหาล่วงหน้า เช่น ปัญหาความแออัดของชุมชน ปัญหาการครองชีพ การว่างงาน อาชญากรรม เป็นต้น ประกอบกับการพัฒนาระบบเศรษฐกิจแบบเสรีที่ไม่มีมาตรการควบคุมในเรื่องผลกระทบต่อส่วนรวม แต่ปล่อยให้เกิดลักษณะมือใครยาวสาวได้สาวเอา วิธีชีวิตดังกล่าว จึงบังคับให้บุคคลต้องต่อสู้ดิ้นรนเพื่อตนเองและครอบครัวเป็นสำคัญ การดิ้นรนจึงมีทุกวิถีทางทั้งที่ถูกต้องและไม่ถูกต้อง รวมทั้งการฉวยประโยชน์ การเอาเปรียบ การเห็นแก่ตัว ไม่คำนึงถึงผลกระทบต่อบุคคลอื่น บุคคลจึงอยู่ด้วยการไม่มีการไว้วางใจหรือศรัทธาเชื่อมั่นต่อกัน อยู่บนพื้นฐานของการหวาดระแวง การเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันในรูปแบบต่าง ๆ โดยจะยึดหลักของกฎหมายและสัญญามากกว่าน้ำใจไมตรี สภาพเช่นนี้ทำให้บุคคลห่างไกลจากธรรมชาติของกันและกัน มาสู่วิถีชีวิตที่มีแต่รูปแบบและพิธีการ บุคคลจึงมีทัศนคติต่อกันในทางที่ไม่ดีเป็นพื้นฐานเพื่อกันตนเองไว้ก่อน ดังนั้น จึงไม่น่าแปลกใจเลยว่าค่านิยมของคนเมืองที่เด่นชัดประการหนึ่งคือ ความเห็นแก่ตัวเองมากกว่าเห็นแก่บุคคลอื่น ผลการวิจัยนี้บ่งชี้ว่า คน กทม. มีความไม่ศรัทธาซึ่งกันและกันในระดับค่อนข้างสูง

ในทางรัฐศาสตร์ยอมรับว่า ความรู้สึกศรัทธาและเชื่อมั่นต่อกันของบุคคลทำให้บุคคลเกิดความรู้สึกผูกพันร่วมกันในชุมชน เป็นแรงจูงใจก่อให้เกิดสัมพันธภาพแบบการเมืองได้ง่าย เพราะมองว่าเรื่องของการเมืองเป็นเรื่องของชุมชนที่ตนเองเป็นเจ้าของร่วมอยู่ด้วย แต่ถ้าบุคคลไม่มีความรู้สึกศรัทธาซึ่งกันและกันแล้ว ก็จะไม่เกิดความผูกพันในชุมชน ไม่ผูกพันต่อเรื่องราวทางการเมือง และเห็นว่าการเมืองเป็นสิ่งที่เลวร้าย และมีใช้เพื่อผลประโยชน์ของตนเอง จนเกิดความรู้สึกเบื่อหน่าย ไม่ไว้วางใจหรือขาดความศรัทธาต่อการเมืองเช่นเดียวกับขาดความศรัทธาในเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน เป็นตัวเชื่อมให้เกิดความรู้สึกผูกพัน ความรู้สึกมีประสิทธิภาพ ความสามารถทางการเมือง ซึ่งในการวิจัยนี้ ได้ศึกษาถึงความรู้สึกของคน กทม. ที่ศรัทธาต่อเพื่อนมนุษย์นั้นว่าจะมีส่วนสัมพันธ์ต่อความรู้สึกเห็นห่างทางการเมืองหรือไม่อย่างไร

ผลจากตาราง 5.3.2 พบว่า สถานภาพทางเศรษฐกิจสังคมของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญกับความรู้สึกศรัทธาในเพื่อนมนุษย์ ยกเว้นแต่รายได้เท่านั้นที่มีความสัมพันธ์อย่างผูกพันในระดับต่ำกับความรู้สึกศรัทธาในเพื่อนมนุษย์ (χ^2 Sig. = 0.0297) โดยผู้ที่มีรายได้ต่อเดือนต่ำกว่า 10,000 บาท ส่วนใหญ่มีความรู้สึกศรัทธาในเพื่อนมนุษย์ปานกลางค่อนข้างต่ำ พวกที่มีรายได้ระหว่าง 10,000-50,000 บาท/เดือน มีความรู้สึกศรัทธาในเพื่อนมนุษย์ในระดับปานกลาง ส่วนพวกที่มีรายได้เกิน 50,000 บาท/เดือน มีความรู้สึกศรัทธาในเพื่อนมนุษย์ต่ำ

ตารางที่ 5.3.2 ความรู้สึกศรัทธาในเพื่อนมนุษย์จำแนกตามสถานภาพทางเศรษฐกิจสังคม

สถานภาพทางเศรษฐกิจสังคม ของกลุ่มตัวอย่าง		ความรู้สึกศรัทธาในเพื่อนมนุษย์			จำนวน ผู้ตอบ	ค่าสถิติ
		ต่ำ	กลาง	สูง		
เพศ	ชาย	34.6	40.6	24.8	286	x^2 Sig. = 0.4183 Gamma = -0.05514
	หญิง	35.4	44.3	20.3	271	
	รวม	35.0	42.4	22.6	557	
อายุ	18 - 25 ปี	33.1	43.4	23.5	136	x^2 Sig. = 0.8306 Gamma = -0.05528
	26 - 35 ปี	33.0	43.2	23.8	206	
	36 - 50 ปี	37.9	42.6	19.5	169	
	51 ปีขึ้นไป	39.1	34.8	26.7	46	
รวม		35.0	42.4	22.6	557	
ระดับ การศึกษา	ประถมศึกษา	29.5	40.9	29.5	44	x^2 Sig. = 0.2223 Gamma = -0.05950
	มัธยมศึกษา	34.6	41.0	24.4	78	
	ประกาศนียบัตร	37.7	33.0	29.2	106	
	ปริญญาตรี	33.5	48.5	18.0	239	
	สูงกว่าปริญญาตรี	37.2	40.7	22.1	86	
รวม		34.7	42.7	22.6	553	
อาชีพ	ข้าราชการ	36.8	43.2	20.0	95	x^2 Sig. = 0.2888
	รัฐวิสาหกิจ	27.4	47.9	24.7	73	
	ธุรกิจ/ค้าขาย	29.2	44.4	26.4	72	
	รับจ้าง/บริการ	38.1	35.4	26.5	181	
	นิสิต/นักศึกษา	39.1	43.5	17.4	69	
	ผู้ใช้วิชาชีพ	40.6	53.1	6.3	32	
	อื่น ๆ เช่น แม่บ้าน	28.6	48.6	22.9	35	
รวม		35.0	42.4	22.6	557	
รายได้ (บาท/เดือน)	ต่ำกว่า 5,000	39.5	39.5	20.9	86	x^2 Sig. = 0.0297 Gamma = -0.04073
	5,001 - 10,000	32.1	39.9	28.0	168	
	10,001 - 30,000	32.9	46.6	20.5	219	
	30,001 - 50,000	30.0	54.0	16.0	50	
	มากกว่า 50,000	58.6	17.2	24.1	29	
รวม		34.8	42.6	22.6	552	
ระยะเวลา ที่อาศัยอยู่ ใน กทม.	ไม่เกิน 10 ปี	37.0	41.1	21.9	73	x^2 Sig. = 0.9304 Gamma = 0.03535
	เกิน 10 ปี	34.7	42.6	22.7	484	
	รวม	35.0	42.4	22.6	557	

พฤติกรรมทางการเมือง

นักรัฐศาสตร์ที่ศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมทางการเมืองพบว่า รูปแบบและระดับพฤติกรรมทางการเมืองมีส่วนร่วมทางการเมืองจะเป็นเช่นไร ขึ้นอยู่กับความรู้สึกถึงประสิทธิภาพทางการเมือง ซึ่งก็คือ ความรู้สึกของประชาชน ว่าตนสามารถกระทำการผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองและสังคมไปในแนวทางที่ปรารถนาได้ ดังนั้น หากประชาชนมีความรู้สึกว่าตนมีประสิทธิภาพทางการเมืองสูงเพียงใด ประชาชนผู้นั้นหรือกลุ่มนั้น ก็มีแนวโน้มที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองมากเพียงนั้น ในทางตรงกันข้าม หากประชาชนรู้สึกว่าตนมีประสิทธิภาพทางการเมืองต่ำ ประชาชนกลุ่มนั้นก็จะมีแนวโน้มที่จะไม่เข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง รู้สึกเหินห่างทางการเมือง หรือหากจะมีส่วนร่วมทางการเมืองอยู่บ้างก็ในระดับต่ำ และความรู้สึกไว้วางใจหรือไม่ไว้วางใจทางการเมือง ก็มีผลต่อพฤติกรรมทางการเมืองของบุคคลเช่นกัน

Milbrath ได้ให้ข้อสรุปที่สำคัญประการหนึ่งเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของบุคคลว่า ยิ่งบุคคลได้เปิดรับต่อสิ่งเร้าทางการเมืองมากเท่าใด ยิ่งจะมีผลทำให้บุคคลนั้นเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองมากยิ่งขึ้นเท่านั้น และการแสดงออกซึ่งพฤติกรรมใด ๆ ในทางการเมืองก็เช่นเดียวกัน ย่อมมีสาเหตุหรือปัจจัยในการกำหนดพฤติกรรมดังกล่าว โดย Milbrath ว่า มี 2 ปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน

1. ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม (environmental factors) ซึ่งได้แก่ ลักษณะระบบสังคมและสภาพการณ์ทางการเมือง เช่น การมีวัฒนธรรมทางการเมือง เป็นต้น ปัจจัยดังกล่าวจะให้ข้อมูลเกี่ยวกับขอบเขต ปทัสถาน และทางเลือกต่าง ๆ ในการมีส่วนร่วมทางการเมือง

อย่างไรก็ดี แม้บุคคลจะอยู่ในสิ่งแวดล้อมเดียวกัน ก็อาจจะได้รับสิ่งเร้าจากปัจจัยทางด้านสภาพแวดล้อมได้ไม่เท่ากัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับทางเลือกรับรู้ในสิ่งเร้าที่เหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการของบุคคล โดยปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมที่มีผลกระทบต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองนั้นมีอยู่หลายประการ อาทิเช่น ปัจจัยด้านข่าวสารการเมือง และการสังกัดกลุ่มของบุคคล เป็นต้น ซึ่งสามารถแยกพิจารณาในรายละเอียดได้ดังนี้

1.1 ปัจจัยด้านข่าวสารการเมือง ถือเป็นปัจจัยภายนอกที่มีอิทธิพลต่อการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองของบุคคล ปัจจุบัน เมื่อสื่อมวลชนมีการถ่ายทอดข่าวสารความเคลื่อนไหวของสถานการณ์ทางการเมืองมากขึ้น บทบาทของข่าวสารการเมือง จึงมีส่วนช่วยทำให้เกิดความรู้ความเข้าใจเรื่องราวทางการเมืองมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะจากหนังสือพิมพ์ วิทยุ และโทรทัศน์ ซึ่งเป็นสื่อสำคัญที่มีอัตราการแพร่กระจายข่าวสารทางการเมืองสู่ประชาชนมากขึ้นเรื่อย ๆ และจากการศึกษาของ Lerner พบว่า ข่าวสารการเมืองมีความสำคัญต่อการพัฒนาสังคมสมัยใหม่ กล่าวคือ การเปิดรับข่าวสารการเมืองของประชาชน จะช่วยทำให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการทางการเมืองและเศรษฐกิจมากขึ้น ถือเป็นเป้าหมายสำคัญของสังคมสมัยใหม่

1.2 การสังกัดกลุ่มของบุคคล Milbrath กล่าวว่า บุคคลที่เป็นสมาชิกของกลุ่ม มีแนวโน้มที่จะมีความสนใจการเมือง ติดตามข่าวสารปัญหาทางการเมือง และไปใช้สิทธิในการเลือกตั้งมากกว่าผู้ที่ไม่ได้สังกัดกลุ่ม เนื่องจากผู้ที่เป็นสมาชิกกลุ่มจะได้รับข่าวสารทางการเมืองจากกลุ่มของตน และยังพบว่า ยิ่งบุคคลเข้ามีส่วนร่วมในกลุ่มมากเท่าใด ก็มีแนวโน้มที่จะมีส่วนร่วมทางการเมืองเพิ่มมากขึ้นด้วย และบุคคลมักเป็นสมาชิกในกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งมากกว่าเป็นสมาชิกหลายกลุ่ม โดยบุคคลที่สังกัดกลุ่มที่มีความคล้ายคลึงกันของบรรดาสมาชิก ก็จะมีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่า ผู้ที่เป็นสมาชิกกลุ่มที่มีสมาชิกประเภทหลากหลาย

2. ปัจจัยส่วนบุคคล (personal factors) ได้แก่ ความต้องการด้านบุคลิกภาพ แรงจูงใจ ตลอดจนทัศนคติของบุคคล ซึ่งถือเป็นปัจจัยภายในที่เอื้อให้บุคคลเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับที่แตกต่างกันออกไป ปัจจัยส่วนบุคคลนี้ มีองค์ประกอบสำคัญอยู่ 3 ประการที่ต่างมีความเกี่ยวข้องกัน คือ

2.1 องค์ประกอบทางด้านทรัพยากร ได้แก่ ทักษะ ความรู้ และทุนทรัพย์ ซึ่งถือเป็นสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของบุคคล อันเป็นปัจจัยพื้นฐานที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่แตกต่างกันออกไป นอกจากนี้ ยังรวมถึง เพศ อายุ และระดับการศึกษาของบุคคลด้วย โดยในเรื่ององค์ประกอบทางการศึกษานั้น ถือว่าเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลมากที่สุดต่อพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของบุคคล ดังที่ พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว อธิบายว่า ระดับการศึกษาเป็นตัวแปรที่สำคัญ ที่ทำให้คนไทยมีส่วนร่วมทางการเมือง ทั้งนี้เนื่องจากความแตกต่างในระดับการศึกษา จะทำให้เกิดความแตกต่างกันในลักษณะทางสังคมและทางจิตวิทยาด้วย กล่าวคือ บุคคลที่มีการศึกษาสูง มีแนวโน้มที่จะมีอาชีพและรายได้สูง มีความสนใจและเชื่อมั่นในประสิทธิภาพทางการเมือง ตลอดจนมีข่าวสารทางการเมืองดีกว่าผู้มีการศึกษาต่ำ

2.2 องค์ประกอบด้านแรงจูงใจ เป็นสิ่งที่กระตุ้นความรู้สึกทางด้านจิตใจ ที่ทำให้บุคคลสามารถแสดงออกซึ่งพฤติกรรมทางการเมืองได้ โดยเมื่อบุคคลมีความสนใจที่จะรับรู้ข่าวสารการเมืองมากเท่าใด ย่อมจะส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองมากขึ้นเท่านั้น

2.3 องค์ประกอบด้านโอกาส โอกาสนับเป็นปัจจัยที่สำคัญอย่างหนึ่งที่จะช่วยเสริมปัจจัยส่วนบุคคลทั้งในด้านทรัพยากรและแรงจูงใจ เพื่อให้บุคคลได้เข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง เพราะโอกาส หมายถึง การมีเวลาและความพร้อมที่จะเข้าร่วมกิจกรรม โดยโอกาสมักเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับระบบที่จะให้ความเท่าเทียมกันแก่บุคคลในการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นสำคัญ ซึ่งในระบบการเมืองแบบประชาธิปไตยนั้น ย่อมถือว่าบุคคลทุกคนมีสิทธิเสรีภาพเท่าเทียมกันในการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองภายในขอบเขตของกฎหมาย

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มีความคิดที่จะมีพฤติกรรมทางการเมืองในระดับต่ำ โดยรู้จากการนำข้อคำถามทั้ง 3 มาหาค่าเฉลี่ยของคำตอบ (โดยดูผลจากตารางที่ 5.4.1)

ตารางที่ 5.4.1 ความคิดที่จะมีพฤติกรรมหรือพฤติกรรมทางการเมืองของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อความ	ระดับพฤติกรรม					จำนวนผู้ตอบ	ค่าสถิติ Mean SD
	น้อย				มาก		
	1	2	3	4	5		
1. ถ้ามีโอกาส ท่านจะสมัครเป็นสมาชิกพรรคการเมืองหรือไม่	12.7	13.2	20.9	20.2	32.9	559	3.474 1.392
2. ในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ส.ส.) ที่ผ่าน มา ท่านไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งบ่อยครั้งเพียงใด	49.0	24.1	11.5	4.3	11.1	557	2.045 1.334
3. ถ้ามีการเลือกตั้ง ส.ส. ในอนาคตอันใกล้นี้ ท่านจะไปใช้สิทธิเลือกตั้งหรือไม่	64.1	16.7	14.4	1.6	3.2	557	1.632 1.003

เหตุผลในการไม่ไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้ง กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ ระบุว่า เบื่อหน่าย นักการเมืองที่ตีแต่พุด (ร้อยละ 35.4) รองลงมาเป็นเหตุผลอื่น ๆ เช่น ไม่มีเวลาหรือติดธุระ (ร้อยละ 19.0) และไม่มีเวลาต้องทำมาหากิน (ร้อยละ 10.4) โดยดูรายละเอียดได้จากตารางที่ 5.4.2

ตารางที่ 5.4.2 ทศนคติที่มีต่อการไม่ไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้ง

เหตุผลของการไม่ไปใช้สิทธิในการเลือกตั้ง (ของผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 559 ชุด)	จำนวน	ร้อยละ (559 ชุด)	ร้อยละ (420 ชุด)
- ไม่มีเวลาต้องทำมาหากิน	58	10.4	13.8
- เบื่อหน่ายนักการเมืองที่ตีแต่พุด	198	35.4	47.1
- คิดว่าไม่มีความหมาย	25	4.5	6.0
- คิดว่าเลือกตั้งไปก็ไร้ประโยชน์	33	5.9	7.9
- อื่น ๆ เช่น เดินทางลำบาก, ไม่มีเวลา, ติดธุระ	106	19.0	25.2
* มีผู้ให้เหตุผลในข้อนี้เพียง 420 ชุด อีก 139 ชุด ไม่ตอบเพราะจะไปใช้สิทธิเลือกตั้งอย่างแน่นอน	139	24.9	-

ในเรื่องทัศนคติการเข้าสังกัดกลุ่มหรือการเข้าเป็นสมาชิก กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ ไม่ได้เข้าเป็นสมาชิกของกลุ่มใดเลย (ร้อยละ 69.4) มีเพียงส่วนน้อยที่เข้าสังกัดกลุ่มต่าง ๆ โดยเข้าเป็นสมาชิกกลุ่มอาสาพัฒนาชุมชน กลุ่มวิชาชีพ กลุ่มหรือพรรคการเมือง และกลุ่มที่มีเป้าหมายทางธุรกิจ (ร้อยละ 10.6 , 9.5 , 5.5 และ 5.0 เรียงตามลำดับ) โดยดูผลจากตารางที่ 5.4.3

ตารางที่ 5.4.3 ทศนคติต่อพฤติกรรมการรวมกลุ่ม

การเข้าสังกัดกลุ่มหรือเข้าเป็นสมาชิก	จำนวน	ร้อยละ
- พรรค/กลุ่มทางการเมือง	31	5.5
- สมาคมวิชาชีพต่าง ๆ	53	9.5
- กลุ่มอาสาพัฒนาชุมชน	59	10.6
- กลุ่มสมาคมที่มีเป้าหมายทางธุรกิจ	28	5.0
- ไม่ได้เป็นสมาชิกกลุ่มใดเลย	388	69.4
รวม	559	100.0

ในการศึกษาระบบการเมืองที่กำลังพัฒนานั้น นักรัฐศาสตร์ได้ตั้งข้อสังเกตว่า ในกระบวนการของการเปลี่ยนแปลงไปสู่ภาวะทันสมัยในแต่ละช่วงนั้น อาจก่อให้เกิดสิ่งที่เรียกว่า วิกฤตการณ์ทางการเมือง (political crisis) ขึ้นได้เสมอ ในการศึกษาที่เกี่ยวกับการเมืองไทยก็ควรมีการทำความเข้าใจว่า วิกฤตการณ์ทางการเมืองคืออะไร เกิดขึ้นได้อย่างไร และมีความเกี่ยวข้องกับปัจจัยอื่น ๆ ของระบบการเมืองอย่างไรเช่นกัน

ถ้าจะพิจารณาตามความหมายของศัพท์แล้ว คำว่า "วิกฤตการณ์" หรือ "crisis" ตามคำอธิบายที่มีอยู่ในพจนานุกรมเวบสเตอร์มีความหมายว่า วิกฤตการณ์ คือ ช่วงเวลาที่จะมีการตัดสินใจว่ากิจการอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งจะต้องดำเนินต่อไป หรือจะต้องการปรับเปลี่ยน หรือต้องยุติลง เป็นช่วงเวลาแห่งการตัดสินใจ หวัหวัหวัต่อ และยังหมายถึงถึงสภาพที่สิ่งต่าง ๆ จะถูกเปลี่ยนแปลง อันเป็นผลมาจากการตัดสินใจนั้น

Leonard Binder ได้อธิบายถึงวิกฤตการณ์ทางการเมืองว่า ในสภาวะที่ระบบการเมืองหนึ่งได้มีการเปลี่ยนแปลงไปสู่สภาวะทันสมัย ระบบการศึกษาและความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีได้ก่อกระตุ้นให้คนมีความรู้สึกรุนแรงเพิ่มมากขึ้นในเรื่องของสิทธิ ความเสมอภาค ตลอดจนความสามารถ ลักษณะเช่นนี้ก็คือ อาการของการพัฒนา ซึ่ง Binder ได้จัดแบ่งประเภทของวิกฤตการณ์ทางการเมืองออกเป็น 5 ประเภท คือ

1. วิกฤตการณ์ในเรื่องเอกลักษณ์ (identity crisis) วิกฤตการณ์ทางการเมืองชนิดนี้ก็คือ วิกฤตการณ์ทางด้านเอกลักษณ์ของสมาชิกในชุมชนการเมืองในระยะที่เริ่มสร้างชาติ หรือในช่วงการรวมชาติของประเทศที่ได้รับเอกราชใหม่ ๆ ซึ่งอาจจะมีผลกระทบต่อเสถียรภาพทางด้านการเมืองของรัฐบาลได้

2. วิกฤตการณ์ทางด้านความชอบธรรม (legitimacy crisis) ความขัดแย้งในเรื่องของความชอบธรรมอาจนำไปสู่การตั้งข้อสงสัย และโค่นล้มระบบที่เป็นอยู่ เพื่อสร้างความชอบธรรม

3. วิกฤตการณ์ในการมีส่วนร่วม (participation crisis) วิกฤตการณ์นี้ เกิดขึ้นในขณะที่มวลชนมีความปรารถนาอยากจะมีส่วนร่วมทางการเมือง ในขณะที่ระบบการเมืองที่เป็นอยู่ไม่อาจตอบสนอง หรือไม่เปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วม ทั้งนี้อาจเนื่องจากสถาบันและกลไกทางการเมืองไม่อยู่ในสภาพที่เอื้ออำนวย วิกฤตการณ์ด้านการมีส่วนร่วมนี้จะทำให้เกิดการสั่นสะเทือนต่อเสถียรภาพของระบบการเมืองที่เป็นอยู่ได้

4. วิกฤตการณ์ในด้านการกระจายทรัพยากร (distribution crisis) วิกฤตการณ์นี้เกิดจากการขาดความยุติธรรมและประสิทธิภาพในการกระจายทรัพยากร ซึ่งหมายรวมทั้งสินค้าและบริการในแง่เศรษฐกิจต่าง ๆ วิกฤตการณ์เช่นนี้นำไปสู่ความรุนแรงทางการเมืองได้เช่นกัน

5. วิกฤตการณ์ในเรื่องของการเข้าถึงประชาชน (penetration crisis) วิกฤตการณ์ประเภทนี้ เป็นผลมาจากการที่ระบบการเมืองไม่อาจสนองตอบต่อความต้องการของประชาชนอย่างทั่วถึง ทั้งนี้เมื่อระบบการเมืองเปลี่ยนแปลงจากระบบเก่ามาสู่ระบบใหม่ท่ามกลางสภาพแวดล้อมและความต้องการที่เปลี่ยนแปลงไป รัฐบาลจำเป็นจะต้องระดมพลังทางด้านต่าง ๆ เพื่อรับความเปลี่ยนแปลง จึงเป็นไปได้ว่า รัฐบาลอาจจะไม่มีความสามารถพอที่จะทำให้ประชาชนเข้าใจและทำตามสิ่งซึ่งเป็นนโยบายสาธารณะอันเป็นการทำหน้าที่ของรัฐบาลอย่างหนึ่ง

อาจสรุปได้ว่า "วิกฤตการณ์ทางการเมือง" คือ สถานการณ์ที่เกิดมีความขัดแย้งหรือความรุนแรงทางการเมืองเกิดขึ้น เป็นช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อ เป็นช่วงเวลาที่จะต้องมีการตัดสินใจกระทำหรือหยุดกระทำอย่างใดอย่างหนึ่ง และวิกฤตการณ์ทางการเมืองนั้นจะมีผลทำให้ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง และจะส่งผลกระทบต่อบุคคลผู้มีส่วนร่วมในระบบการเมืองนั้นเสมอ ส่วนผลที่เกิดขึ้นจะรุนแรงแค่ไหนเพียงใดก็ขึ้นอยู่กับว่าวิกฤตการณ์ที่เกิดจะรุนแรงมากน้อยเพียงใด

ในการจัดการกับวิกฤตการณ์ทางการเมืองนั้น รัฐบาลจะต้องมีอำนาจในการที่จะจำกัดสิทธิเสรีภาพของประชาชนด้วยวิธีการต่าง ๆ ในระยะเวลาใดเวลาหนึ่งตามความจำเป็นและความเหมาะสม ซึ่งถ้าเกิดในสังคมประชาธิปไตยแล้ว การใช้มาตรการต่าง ๆ เหล่านั้นก็จะต้องมีเหตุมีผลและไม่ขัดต่อหลักการประชาธิปไตยเพื่อให้ระบบดำรงอยู่ได้ สำหรับระบบการเมืองที่มีลักษณะกึ่งประชาธิปไตยนั้น การใช้มาตรการต่าง ๆ ในยามที่เกิดวิกฤตการณ์อาจนำไปสู่สภาวะเผด็จการได้ ถ้าปราศจากการยินยอมพร้อมใจ หรือขาดเหตุผลที่เพียงพอ

ในเรื่องทัศนคติ และ/หรือ พฤติกรรมเมื่อเกิดวิกฤตการณ์ทางการเมือง พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มีความสนใจและแสดงออกซึ่งพฤติกรรมในการสนับสนุนหรือต่อต้านบางครั้ง (ร้อยละ 34.77) รองลงมา มีความสนใจแต่ไม่กล้าแสดงออก (ร้อยละ 27.93) และไม่สนใจเลยเมื่อเกิดวิกฤตการณ์ทางการเมือง (ร้อยละ 21.62) ดังผลตามตารางที่ 5.4.4

ตารางที่ 5.4.4 ทศนคติ และ/หรือ พฤติกรรมเมื่อเกิดวิกฤตการณ์ทางการเมือง

ความคิดเห็น/การกระทำ เมื่อเกิดวิกฤตการณ์ทางการเมือง	จำนวน	ร้อยละ
- สนใจแสดงความสนับสนุน/ต่อต้านทุกครั้ง	31	5.59
- สนใจแสดงความสนับสนุน/ต่อต้านบ่อยครั้ง	56	10.09
- สนใจและแสดงออกบางครั้งที่	193	34.77
- สนใจแต่ไม่กล้าแสดงออก	155	27.93
- ไม่สนใจเลย	120	21.62
รวม	555	100.00

ในเรื่องทัศนคติที่มีต่อการบริหารราชการของรัฐบาลชน ส่วนใหญ่มีความรู้สึกทั้งพอใจและไม่พอใจต่อรัฐบาลชน คิดเป็นร้อยละ 55.19 รองลงมาคือ ผู้ที่ไม่พอใจต่อการบริหารงานของรัฐบาลชน ร้อยละ 34.43 และผู้ที่พอใจต่อการบริหารงานของรัฐบาลชน มีเพียงร้อยละ 10.38 เท่านั้น ดังผลตามตารางที่ 5.4.5 (ก)

ตารางที่ 5.4.5 (ก) ทศนคติที่มีต่อการบริหารงานของรัฐบาลชน

ความรู้สึกที่มีต่อการบริหารงานของรัฐบาลชน	จำนวน	ร้อยละ
- พพอใจ	57	10.38
- ไม่พอใจ	189	34.43
- ทั้งพอใจและไม่พอใจ	303	55.19
รวม	559	100.00

โดยผู้ที่พอใจต่อรัฐบาลชน ส่วนใหญ่ให้ความเห็นว่า คณะรัฐบาลเป็นบุคคลที่มีความสามารถ ร้อยละ 46.4 มั่นใจในความซื่อสัตย์สุจริต ร้อยละ 23.6 และมีการให้เหตุผลอื่น ๆ เช่น ชอบตัวนายกรัฐมนตรี หรือคิดว่าดีกว่ารัฐบาลอื่น ร้อยละ 17.9 ดังผลตามตารางที่ 5.4.5 (ข)

ตารางที่ 5.4.5 (ข) เหตุผลที่รู้สึกพอใจต่อการบริหารงานของรัฐบาลชน

เหตุที่ท่านมีความรู้สึกพอใจในการบริหารงานของรัฐบาลชน เพราะ	จำนวน	ร้อยละ
- คณะรัฐบาลเป็นบุคคลที่มีความสามารถ	161	46.4
- ชอบการทำงานที่ฉับไว	8	2.3
- มั่นใจในความซื่อสัตย์สุจริต	82	23.6
- ทั้ง 3 ข้อข้างต้น	34	9.8
- มีการให้เหตุผลอื่น ๆ เช่น ดีกว่ารัฐบาลอื่น, ชอบในตัวคุณชน , ชอบพรรคประชาธิปไตย ฯลฯ	62	17.9
รวม	347	100.00

ส่วนผู้ที่ไม่พอใจในการบริหารงานของรัฐบาลชน (จากกลุ่มตัวอย่าง 505 คน) ส่วนใหญ่มีความคิดว่า เบื่อความขัดแย้งระหว่างพรรคร่วมรัฐบาล คิดว่ามีการทุจริต และเบื่อการทำงานที่เชื่องช้าร่วมกัน ร้อยละ 48.9 โดยเบื่อการทำงานที่เชื่องช้าอย่างเดียว ร้อยละ 25.7 และเบื่อบริการความขัดแย้งระหว่างพรรคร่วมรัฐบาล ร้อยละ 15.4 ดังผลตามตารางที่ 5.4.5 (ค)

ตารางที่ 5.4.5 (ค) เหตุผลที่มีความรู้สึกไม่พอใจต่อการบริหารงานของรัฐบาลชน

เหตุที่ท่านมีความรู้สึกไม่พอใจในการบริหารงานของรัฐบาลชน เพราะ	จำนวน	ร้อยละ
- เบื่อหน่ายความขัดแย้งระหว่างพรรคร่วมรัฐบาล	78	15.4
- คิดว่ามีการทุจริต	35	6.9
- เบื่อการทำงานที่เป็นไปอย่างเชื่องช้า	130	25.7
- ทั้ง 3 ข้อข้างต้น	247	48.9
- มีการให้เหตุผลอื่น ๆ เช่น ไม่ชอบในตัวบุคคล,ไม่พอใจในกรณี สปก.4-01 ฯลฯ	15	3.0
รวม	505	100.00

ความสัมพันธ์ของความรู้สึกเห็นห่างทางการเมืองกับการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง

ในส่วนนี้จะเป็นการนำเสนอผลการวิจัยที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างความรู้สึกต่าง ๆ ทางการเมือง กับการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองของคน กทม. ว่ามีความสัมพันธ์ในลักษณะใด และความสัมพันธ์จะเปลี่ยนแปลงไปตามตัวแปรอิสระ อันได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ และระยะเวลาที่อาศัยอยู่ใน กทม. หรือไม่เพียงใด

การเข้ามีส่วนร่วมเป็นพฤติกรรมทางการเมืองที่มีความสัมพันธ์ต่อจุดมุ่งหมายทางการเมืองและสังคม เนื่องจากแนวคิดประชาธิปไตย ได้แสดงกรรมวิธีที่กำหนดจุดมุ่งหมายและวิธีการเลือกซึ่งสัมพันธ์ต่อสังคม เพื่อแจกแจงแบ่งปันผลประโยชน์ในสังคมให้เข้ากับความจำเป็นและความต้องการของประชากร การที่มีส่วนร่วมนั้น จะเห็นว่าไม่ได้กระทำต่อจุดมุ่งหมายของสังคมใด ๆ แต่กระทำต่อเทคนิคที่ตั้งจุดมุ่งหมาย การเลือกสิ่งใดก่อนการตัดสินใจว่าทรัพยากรใดที่จะกระทำเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์นั้น นอกจากนี้การเข้ามีส่วนร่วมยังเป็นสิ่งที่สื่อความต้องการและความปรารถนาของพลเมืองที่มีต่อรัฐบาล รวมทั้งผลประโยชน์โดยตรงอื่น ๆ อีกด้วย

จากความสำคัญของการเข้ามีส่วนร่วมในทางการเมืองการปกครองดังกล่าว การเมืองในระบบประชาธิปไตยเป็นสิ่งที่ประชาชนทั่วไปอาจจะกระทำได้อย่างเต็มที่และกว้างขวางมากกว่าในระบบเผด็จการ จึงอาจถือได้ว่าการมีส่วนร่วมทางการเมืองนี้ เป็นเกณฑ์ที่จะพิจารณาว่าระบบการปกครองหรือระบบการเมืองของประเทศใด ๆ เป็นประชาธิปไตยหรือเผด็จการ ทั้งนี้เนื่องจากสิทธิในการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง หรือการเข้าร่วมทางการเมือง เป็นองค์ประกอบที่จำเป็นต่อการปกครองแบบประชาธิปไตยพอ ๆ กับลักษณะอื่น ๆ ของการปกครองแบบประชาธิปไตย เช่น ความยินยอมของประชาชน ความรับผิดชอบต่อประชาชน การปกครองโดยเสียงข้างมาก ความเสมอภาคและอำนาจอธิปไตยที่มาจากประชาชน

สิ่งที่กำหนดพฤติกรรมการเข้ามีส่วนร่วมในทางการเมือง นอกจากสภาพแวดล้อมของสังคมการเมืองแล้ว ปัจจัยส่วนบุคคล เช่น ทักษะคิด ความเชื่อ บุคลิกภาพทางการเมือง ก็เป็นส่วนหนึ่งที่สำคัญ Rush และ Althoff (1971 : 90) คิดว่า ผู้ไม่เข้าร่วมทางการเมืองนั้น มีลักษณะสำคัญอยู่ 4 ประการเป็นปัจจัยทางด้านทัศนคติของบุคคลได้แก่ ความรู้สึกเมินเฉย ความรู้สึกไร้ทิศทาง ความรู้สึกไม่ไว้วางใจในธรรมชาติของมนุษย์ และความเห็นห่างทางการเมือง

ความรู้สึกเฉยเมย เป็นลักษณะที่บุคคลขาดความสนใจ หรือขาดความห่วงใยต่อบุคคลต่อสถานการณ์ หรือต่อปรากฏการณ์ทั่ว ๆ ไป หรือเฉพาะอย่าง ซึ่งบุคคลที่มีความรู้สึกเฉยเมย จะไม่สามารถตระหนักถึงความรับผิดชอบของตน ไม่สามารถที่จะรู้ เข้าใจ หรือยอมรับ อารมณ์และความรู้สึกต่าง ๆ ของตนเองได้ เป็นผู้ที่มีความวิตกกังวลในลักษณะที่หาสาเหตุไม่ได้ ไม่มีความรู้สึกมั่นคงปลอดภัยในตนเอง เป็นผู้ที่ยอมรับอำนาจต่าง ๆ โดยคุณวิญญา ไม่ว่าอำนาจนั้นจะมาจากแหล่งใด และมีลักษณะเป็นบุคคลที่อยู่เฉย ๆ ไม่ต่อสู้ ไม่ดิ้นรนใด ๆ ทั้งสิ้น

ความรู้สึกไม่ไว้วางใจในธรรมชาติของมนุษย์ เป็นความรู้สึกนึกคิดว่า การกระทำหรือแรงจูงใจต่าง ๆ ของผู้อื่น เป็นสิ่งที่น่าสงสัย ไม่น่าไว้วางใจ หรือมองในแง่ร้ายมากกว่าแง่ดี หรือมองตามสภาพความเป็นจริง ผู้ที่มีความรู้สึกไม่ไว้วางใจในธรรมชาติของมนุษย์ มีความเชื่อว่าการที่บุคคลรักษาผลประโยชน์ของตนเอง ดูแลผลประโยชน์ของตัวเอง เพราะว่า สังคมมนุษย์นั้นมีลักษณะของ "การเห็นแก่ตัว" และ "ยึดถือเอาตัวเองเป็นสำคัญ" บุคคลพวกนี้ มักคิดว่าการเมืองเป็นเรื่องหรือธุรกิจสกปรก (politics is dirty business) นักการเมืองทั้งหลายเป็นผู้ที่ไว้วางใจไม่ได้ ประชาชนถูกนักการเมืองใช้เป็นเครื่องมือเพื่อประโยชน์ของนักการเมือง อำนาจที่แท้จริงถูกใช้โดยบุคคลที่เราไม่อาจรู้อย่างแน่ชัดว่าเป็นใคร ฯลฯ

ความรู้สึกเห็นห่างทางการเมือง หมายถึง ความรู้สึกของบุคคลที่อยากจะแยกตัวเองหรือหันเหตนเองออกไปเสียจากเรื่องราวทางการเมืองและการปกครองของประเทศของตน และมีแนวโน้มที่จะคิดว่า การปกครองประเทศหรือการเมือง เป็นสิ่งที่กระทำไปโดยคนอื่น และเพื่อคนอื่น โดยปฏิบัติไปตามกติกาที่ไร้ความยุติธรรม บุคคลที่อยากแยกตัวเองออกจากการเมือง จึงมีความรู้สึกที่รุนแรงกว่าบุคคลที่มีความรู้สึกไม่ไว้วางใจในธรรมชาติมนุษย์ เป็นปรปักษ์อยู่ภายในจิตใจ ไม่อยากยุ่งเกี่ยวกับการเมือง การปกครองของรัฐบาลไม่มีผลอะไรต่อตัวเขาจนเขาไม่อยากจะเข้าร่วมทางการเมืองให้เสียเวลา

ความรู้สึกไร้ค่าไร้ทิศทางเกิดจากความรู้สึกว่า ตนไม่มีประสิทธิภาพ ไม่สามารถจะทำอะไรกับเรื่องราวของการเมืองได้ และขณะเดียวกัน อำนาจทางการเมือง หรือผู้มีอำนาจทางการเมืองก็ไม่ได้เอาใจใส่หรือให้ความสนใจต่อตน ผลก็คือ ทำให้บุคคลประเมินตนเองตนเองต่ำไป ประเมินวัตถุประสงค์ต่าง ๆ ในชีวิตของตนต่ำกว่าที่เป็นจริง และไม่มีความกระตือรือร้นที่จะเข้าเกี่ยวข้องทางการเมือง ถ้าจะว่ากันตามความเป็นจริง บุคคลที่มีความรู้สึกว่าตนไร้ค่าไร้ทิศทางก็มีลักษณะคล้ายกับบุคคลที่เห็นห่างจากการเมือง

ในส่วนการนำเสนอผลการวิจัยนี้ ได้มีการนำเอารูปแบบการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองของประชากรในเขต กทม. มาวัดหาค่าความสัมพันธ์กับระดับความรู้สึกเห็นห่างทางการเมือง ซึ่งตัวแปรในการใช้วัดนั้น ผู้วิจัยเลือกเอา การติดตามข่าวสารทางการเมือง การเข้าสังกัดกลุ่ม การลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง และการมีพฤติกรรมในทางการเมืองรูปแบบต่าง ๆ มาเป็นตัวชี้วัด

เมื่อนำเอาพฤติกรรมการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง มาจำแนกตามสถานภาพทางเศรษฐกิจสังคมของกลุ่มตัวอย่างแล้ว พบว่า มีเพียงอาชีพ และระยะเวลาที่อาศัยอยู่ใน กทม. เท่านั้น ที่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญ โดยมีเพียงนิสิตนักศึกษาเท่านั้นที่มีพฤติกรรมเข้าร่วมทางการเมืองสูง ส่วนกลุ่มอาชีพอื่น ๆ ส่วนใหญ่มีส่วนร่วมทางการเมืองต่ำ (χ^2 Sig = 0.0140) ส่วนผู้ที่อาศัยอยู่ใน กทม. ไม่เกิน 10 ปี ส่วนใหญ่มีส่วนร่วมทางการเมืองสูง ขณะที่ผู้ที่อยู่ 10 ปีขึ้นไป มีส่วนร่วมทางการเมืองต่ำ (χ^2 Sig = 0.0000)

ตารางที่ 5.4.6 พฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองจำแนกตามสถานภาพทางเศรษฐกิจสังคม

สถานภาพทางเศรษฐกิจสังคม ของกลุ่มตัวอย่าง		การมีส่วนร่วมทางการเมือง			จำนวน ผู้ตอบ	ค่าสถิติ
		ต่ำ	กลาง	สูง		
เพศ	ชาย	46.3	26.8	26.8	205	χ^2 Sig. = 0.3246 Gamma = -0.08613
	หญิง	49.3	30.0	20.7	213	
รวม		47.8	28.5	23.7	418	
อายุ	18 - 25 ปี	40.2	25.2	34.6	107	χ^2 Sig. = 0.1230 Gamma = -0.15113
	26 - 35 ปี	49.4	29.1	21.5	158	
	36 - 50 ปี	51.7	30.5	17.8	118	
	51 ปีขึ้นไป	51.4	28.6	20.0	35	
รวม		47.8	28.5	23.7	418	
ระดับ การศึกษา	ประถมศึกษา	53.7	31.7	14.6	41	χ^2 Sig. = 0.4754 Gamma = 0.07152
	มัธยมศึกษา	45.2	27.4	27.4	62	
	ประกาศนียบัตร	50.6	33.3	16.1	87	
	ปริญญาตรี	48.2	25.9	25.9	166	
	สูงกว่าปริญญาตรี	41.1	25.4	30.5	59	
รวม		48.2	28.2	23.6	415	
อาชีพ	ข้าราชการ	50.0	25.6	24.4	78	χ^2 Sig. = 0.0140
	รัฐวิสาหกิจ	60.0	34.0	6.0	50	
	ธุรกิจ/ค้าขาย	46.2	30.8	23.1	52	
	รับจ้าง/บริการ	47.7	31.8	20.5	132	
	นิสิต/นักศึกษา	31.4	23.5	45.1	51	
	ผู้ใช้วิชาชีพ	55.6	18.5	25.9	27	
	อื่น ๆ เช่น แม่บ้าน	46.4	25.0	28.6	28	
รวม		47.8	28.5	23.7	418	
รายได้ (บาท/เดือน)	ต่ำกว่า 5,000	36.2	29.0	34.8	69	χ^2 Sig. = 0.1220 Gamma = -0.1205
	5,001 - 10,000	49.3	23.9	26.8	138	
	10,001 - 30,000	50.0	31.6	18.4	152	
	30,001 - 50,000	61.1	25.0	13.9	36	
	มากกว่า 50,000	44.4	33.3	22.2	18	
รวม		48.2	28.1	23.7	413	
ระยะเวลา ที่อาศัยอยู่ ใน กทม.	ไม่เกิน 10 ปี	24.1	31.0	44.8	58	χ^2 Sig. = 0.0000 Gamma = -0.48489
	เกิน 10 ปี	51.7	28.1	20.3	360	
	รวม	47.8	28.5	23.7	418	

ความเห็นห่างทางการเมืองของคนกรุงเทพมหานคร

ความรู้สึกเห็นห่างทางการเมือง (political alienation) เป็นสภาวะทางจิต หรือความรู้สึกนึกคิดของบุคคลที่อยากจะหันเห หรือไม่สนใจเรื่องทางการเมืองการปกครองประเทศ เพราะตนเองไม่สามารถที่จะเข้าไปมีส่วนร่วม หรือมีอิทธิพลในการกำหนดเปลี่ยนแปลงกฎเกณฑ์ค่านิยมปทัสถานในทางการเมืองตามที่ตนปรารถนาได้ และมีแนวโน้มที่จะคิดว่า การปกครองประเทศก็ดี การเมืองก็ดี เป็นสิ่งที่กระทำไปโดยคนอื่น และเพื่อคนอื่น โดยปฏิบัติไปตามกติกาที่ไร้ความยุติธรรม โดยบุคคลที่มีความรู้สึกเห็นห่างทางการเมือง จะต้องมีความรู้สึกอย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่าง ดังต่อไปนี้

1. ความรู้สึกไร้อำนาจทางการเมือง (political powerlessness)
2. ความรู้สึกไร้ความหมายทางการเมือง (political meaninglessness)
3. ความรู้สึกไร้ปทัสถานทางการเมือง (political normlessness)
4. ความรู้สึกโดดเดี่ยวทางการเมือง (political isolation)
5. ความรู้สึกแปลกแยกจากการเมือง (political estrangement)

ในการศึกษาเรื่องความเห็นห่างทางการเมืองของคน กทม. ผู้วิจัย ได้แยกข้อคำถามเพื่อวัดระดับความเห็นห่างทางการเมืองออกเป็น 5 ส่วน ตามองค์ประกอบดังนี้

ความรู้สึกไร้อำนาจทางการเมือง

ความรู้สึกไร้อำนาจทางการเมือง เป็นความรู้สึกของบุคคลที่คิดว่าตนไม่มีความสามารถที่จะกระทำสิ่งใด ๆ ให้เกิดผลในทางการเมืองการปกครองหรือไม่สามารถกระทำการใดให้เกิดผลในทางการเมืองตามที่เขาคงต้องการได้ การเมืองการปกครองที่ดำเนินอยู่นั้นเป็นอิสระจากตนเอง โดยไม่สามารถที่จะเข้าไปควบคุมได้เลย หรือการที่บุคคลรู้และพยายามกระทำในสิ่งที่เหมาะสมเพื่อบรรลุผลในเป้าหมายของเขา แต่ในทางปฏิบัติการกระทำดังกล่าวไร้ประสิทธิภาพ เป็นความรู้สึกของบุคคลที่เขาไม่สามารถกระทำการใด ๆ ที่มีผลต่อการตัดสินใจหรือการดำเนินงานของรัฐบาล การตัดสินใจทางการเมืองเป็นอิสระจากตัวเขาที่รู้สึกว่าตนเองไร้อำนาจควบคุม โดยความรู้สึกไร้อำนาจทางการเมืองนี้ มีความสัมพันธ์อย่างมากกับความรู้สึกมีประสิทธิภาพทางการเมือง โดยเฉพาะอย่างยิ่งพฤติกรรมการออกเสียงเลือกตั้ง

แต่ถ้าดูผลจากตารางที่ 5.5.1 (ก) และ (ข) แล้ว จะพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ ไม่ได้รู้สึกว่าตนเองไร้อำนาจทางการเมืองมากนัก ยังคงรู้สึกว่าตนมีอำนาจทางการเมืองอยู่พอสมควร โดยเฉพาะคนอายุ 18 - 25 ปี และพวกที่จบปริญญาตรีขึ้นไปจะรู้สึกว่าตนมีอำนาจทางการเมือง

ตารางที่ 5.5.1 (ก) ความรู้สึกไร้อำนาจทางการเมือง

ข้อความ	ระดับความรู้สึกไร้อำนาจ					จำนวนผู้ตอบ	ค่าสถิติ Mean SD
	น้อย				มาก		
	1	2	3	4	5		
1. การเมืองเป็นเรื่องลับสนุ่นวาย ที่ข้าพเจ้าไม่เข้าใจ	6.3	34.9	15.2	30.3	13.3	558	3.170 1.126
2. กิจกรรมเกี่ยวกับการปกครองเป็นเรื่องของผู้มีอำนาจ ไม่ใช่เป็นเรื่องของ ประชาชนคนธรรมดา	28.8	35.8	8.6	19.9	7.0	559	2.404 1.279
3. ข้าพเจ้าไม่มีสิทธิที่จะไปกดดันรัฐบาล ว่าควรทำอย่างไร	13.5	33.8	14.5	30.2	8.1	557	2.856 1.218
4. ข้าพเจ้าคิดว่าพวกนักการเมืองและรัฐบาลไม่สนใจ ในสิ่งที่ประชาชนอย่างข้าพเจ้าคิดและต้องการ	3.6	16.1	21.5	41.0	17.9	559	3.535 1.070

ในด้านความรู้สึกไร้อำนาจทางการเมือง เมื่อนำมาจำแนกตามสถานภาพทางเศรษฐกิจ และสังคมของกลุ่มตัวอย่างแล้วพบว่า เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ และรายได้ มีความสัมพันธ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ใน กทม. นั้นไม่มี

ในด้านเพศ พบว่า เพศชายส่วนใหญ่มีความรู้สึกไร้อำนาจทางการเมืองในระดับต่ำ ส่วน เพศหญิงมีความรู้สึกไร้อำนาจทางการเมืองสูง (χ^2 Sig. = 0.0103) ซึ่งเท่ากับเป็นการแสดงว่า เพศชายรู้สึกว่าคุณเองมีอำนาจทางการเมือง ในขณะที่เพศหญิงรู้สึกว่าคุณไร้อำนาจ

ด้านอายุ พบว่า ผู้มีอายุระหว่าง 18-25 ปี และ 36-50 ปี มีความรู้สึกไร้อำนาจทางการเมืองต่ำ ซึ่งก็คือรู้สึกว่าคุณมีอำนาจในทางการเมือง คิดว่าการเมืองเป็นกิจกรรมของประชาชน และคิดว่าตนมีสิทธิที่จะกดดันรัฐบาล ส่วนผู้ที่มีอายุ 26-35 ปี มีความรู้สึกไร้อำนาจทางการเมืองสูง พวกอายุ 51 ปีขึ้นไป มีความรู้สึกไร้อำนาจทางการเมืองระดับปานกลาง (χ^2 Sig. = 0.0055)

ด้านการศึกษา พบว่า ผู้มีการศึกษาในระดับประถม มัธยม และประกาศนียบัตร มีความรู้สึกไร้อำนาจทางการเมืองสูง ส่วนผู้ที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป มีความรู้สึกไร้อำนาจทางการเมืองในระดับต่ำ (χ^2 Sig. = 0.0000)

ด้านอาชีพ พบว่า พนักงานรัฐวิสาหกิจ และผู้รับจ้างหรือบริการ มีความรู้สึกไร้อำนาจทางการเมืองสูง ขณะที่ผู้ประกอบการธุรกิจหรือค้าขาย มีความรู้สึกไร้อำนาจทางการเมืองปานกลาง ส่วนผู้ที่อยู่ในกลุ่มอาชีพอื่น ๆ มีความรู้สึกไร้อำนาจทางการเมืองต่ำ (χ^2 Sig. = 0.0000)

ด้านรายได้ พบว่า ผู้ที่มีรายได้ระหว่าง 5,001-10,000 บาท/เดือน มีความรู้สึกไร้อำนาจทางการเมืองสูง นอกนั้นในกลุ่มตัวอย่างอื่น ๆ มีความรู้สึกไร้อำนาจทางการเมืองต่ำ (χ^2 Sig. = 0.0194) โดยสามารถดูรายละเอียดได้จากตารางที่ 5.5.1 (ข)

ตารางที่ 5.5.1 (ข) ความรู้สึกไร้อำนาจทางการเมือง จำแนกตามสถานภาพทางเศรษฐกิจสังคม

สถานภาพทางเศรษฐกิจสังคม ของกลุ่มตัวอย่าง		ความรู้สึกไร้อำนาจทางการเมือง			จำนวน ผู้ตอบ	ค่าสถิติ
		ต่ำ	กลาง	สูง		
เพศ	ชาย	43.5	30.2	26.3	285	χ^2 Sig. = 0.0103 Gamma = -0.20641
	หญิง	31.7	32.8	35.4	271	
รวม		37.8	31.5	30.8	556	
อายุ	18 - 25 ปี	41.2	38.2	20.6	136	χ^2 Sig. = 0.0055 Gamma = 0.05259
	26 - 35 ปี	36.4	23.8	39.8	206	
	36 - 50 ปี	38.5	33.7	27.8	169	
	51 ปีขึ้นไป	31.1	37.8	31.1	45	
รวม		37.8	31.5	30.8	556	
ระดับ การศึกษา	ประถมศึกษา	11.4	22.7	65.9	44	χ^2 Sig. = 0.0000 Gamma = -0.33717
	มัธยมศึกษา	30.8	32.1	37.2	78	
	ประกาศนียบัตร	28.0	31.8	40.2	18.7	
	ปริญญาตรี	44.7	31.6	23.6	237	
	สูงกว่าปริญญาตรี	51.2	33.7	15.1	86	
รวม		37.9	31.3	30.8	552	
อาชีพ	ข้าราชการ	43.6	23.4	33.0	94	χ^2 Sig. = 0.0000
	รัฐวิสาหกิจ	31.0	28.2	40.8	71	
	ธุรกิจ/ค้าขาย	34.7	45.8	19.4	72	
	รับจ้าง/บริการ	29.5	29.0	41.5	183	
	นิสิต/นักศึกษา	52.2	39.1	8.7	69	
	ผู้ใช้วิชาชีพ	56.3	28.1	15.6	32	
	อื่น ๆ เช่นแม่บ้าน	40.0	31.4	28.6	35	
รวม		37.8	31.5	30.8	556	
รายได้ (บาท/เดือน)	ต่ำกว่า 5,000	36.0	32.6	31.4	86	χ^2 Sig. = 0.0194 Gamma = -0.16266
	5,001 - 10,000	30.0	27.6	42.4	170	
	10,001 - 30,000	41.0	33.6	25.3	217	
	30,001 - 50,000	46.0	34.0	20.0	50	
	มากกว่า 50,000	46.4	32.1	21.4	28	
รวม		37.6	31.6	30.9	551	
ระยะเวลา ที่อาศัยอยู่ ใน กทม.	ไม่เกิน 10 ปี	35.6	37.0	27.4	73	χ^2 Sig. = 0.5427 Gamma = 0.01036
	เกิน 10 ปี	38.1	30.6	31.3	483	
	รวม	37.8	31.5	30.8	556	

ความรู้สึกไร้ความหมายทางการเมือง

ความรู้สึกไร้ความหมายทางการเมือง เป็นความรู้สึกว่า เมื่อตนเองไม่มีอิทธิพลต่อการเมืองการปกครองที่มีอยู่แล้ว วิถีทางการเมืองต่าง ๆ ที่เป็นที่ยอมรับกันอยู่นั้น ไม่มีความหมายต่อบุคคล และไม่สามารถทำนายถึงผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองได้ ดังนั้น เรื่องของการเมืองการปกครองจึงไม่มีความหมายต่อตัวเขา

ผลจากตารางที่ 5.5.2 (ก) พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มีความรู้สึกไร้ความหมายทางการเมืองในระดับปานกลาง คิดว่าการเมืองไทยไม่มีอะไรดีขึ้น ไม่ว่าจะมีการปฏิวัติหรือการเลือกตั้ง แต่ไม่เห็นถึงความสำคัญในการเลือกตั้ง ส.ส.

ตารางที่ 5.5.2(ก) ความรู้สึกไร้ความหมายทางการเมือง

ข้อความ	ระดับความรู้สึกไร้ความหมาย					จำนวนผู้ตอบ	ค่าสถิติ Mean SD
	น้อย				มาก		
	1	2	3	4	5		
1. การเมืองไทยไม่มีอะไรดีขึ้น ไม่ว่าจะมีการปฏิวัติหรือการเลือกตั้ง	4.8	24.9	17.0	38.8	14.5	559	3.333 1.141
2. การปกครองแบบประชาธิปไตยของไทย เป็นการปกครองที่มีประสิทธิภาพ สามารถแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี	6.5	22.0	37.5	25.8	8.2	558	3.073 1.031
3. การเลือกตั้ง ส.ส. มีความสำคัญต่อการเลือกสรรคนมาทำงานเพื่อแก้ไขปัญหาของชาติ ด้วยวิธีทางประชาธิปไตย	20.6	43.8	24.7	8.6	2.3	559	2.283 0.963
4. การเมืองการปกครองของไทยในอนาคต จะเป็นอย่างไรนั้นประชาชนอย่างข้าพเจ้าไม่มีทางรู้ได้	7.2	28.4	26.6	29.3	8.6	557	3.038 1.100

ในด้านความรู้สึกไร้ความหมายทางการเมือง เมื่อนำมาจำแนกตามสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของกลุ่มตัวอย่างแล้วพบว่า มีเพียงเพศเท่านั้น ที่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (χ^2 Sig. = 0.0038) โดยเพศชายส่วนใหญ่ มีความรู้สึกไร้ความหมายทางการเมืองในระดับต่ำ หรือเป็นพวกที่คิดว่าตนเองมีความหมายในทางการเมืองอยู่ ส่วนเพศหญิงมีความรู้สึกไร้อำนาจทางการเมืองในระดับปานกลาง

ข้อน่าสังเกตคือ กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุระหว่าง 18 - 50 ปี มีความรู้สึกไร้ความหมายทางการเมืองต่ำ ในขณะที่คนอายุ 50 ปีขึ้นไปมีความรู้สึกไร้ความหมายปานกลาง และยังพบว่ากลุ่มนิสิตนักศึกษา มีความรู้สึกไร้ความหมายทางการเมืองต่ำมาก ซึ่งเท่ากับเป็นการแสดงว่ากลุ่มนิสิตนักศึกษา และคนในช่วงอายุระหว่าง 18 - 50 ปี มีความรู้สึกว่าตนเองยังมีความหมายในทางการเมืองการปกครองอยู่ ดูรายละเอียดได้จากตารางที่ 5.5.2 (ข)

ตารางที่ 5.5.2(ข) ความรู้สึกไว้ความหมายทางการเมืองจำแนกตามสถานภาพทางเศรษฐกิจสังคม

สถานภาพทางเศรษฐกิจสังคม ของกลุ่มตัวอย่าง		ความรู้สึกไว้ความหมายทางการเมือง			จำนวน ผู้ตอบ	ค่าสถิติ
		ต่ำ	กลาง	สูง		
เพศ	ชาย	49.6	30.3	20.1	284	x^2 Sig. = 0.0038 Gamma = -0.20900
	หญิง	35.7	39.3	25.0	272	
รวม		42.8	34.7	22.5	556	
อายุ	18 - 25 ปี	47.1	32.4	20.6	136	x^2 Sig. = 0.5158 Gamma = -0.03862
	26 - 35 ปี	41.5	33.7	24.9	205	
	36 - 50 ปี	43.2	34.3	22.5	169	
	51 ปีขึ้นไป	34.8	47.8	17.4	46	
รวม		42.8	34.7	22.5	556	
ระดับ การศึกษา	ประถมศึกษา	46.5	41.9	11.6	43	x^2 Sig. = 0.1468 Gamma = -0.00856
	มัธยมศึกษา	44.2	36.4	19.5	13.9	
	ประกาศนียบัตร	34.3	34.3	31.5	108	
	ปริญญาตรี	45.8	31.1	23.1	238	
	สูงกว่าปริญญาตรี	40.7	40.7	18.6	86	
รวม		42.6	34.8	22.6	552	
อาชีพ	ข้าราชการ	43.2	30.5	26.3	95	x^2 Sig. = 0.1541
	รัฐวิสาหกิจ	39.7	45.2	15.1	73	
	ธุรกิจ/ค้าขาย	44.4	36.1	19.4	72	
	รับจ้าง/บริการ	40.9	34.3	24.9	181	
	นิสิต/นักศึกษา	50.7	23.2	26.1	69	
	ผู้ใช้วิชาชีพ	54.8	29.0	16.1	31	
	อื่น ๆ เช่น แม่บ้าน	28.6	51.4	20.0	35	
รวม		42.8	34.7	22.5	556	
รายได้ (บาท/เดือน)	ต่ำกว่า 5,000	44.7	29.4	25.9	85	x^2 Sig. = 0.5518 Gamma = -0.02434
	5,001 - 10,000	39.6	35.5	24.9	169	
	10,001 - 30,000	46.3	34.4	19.3	218	
	30,001 - 50,000	38.0	44.0	18.0	50	
	มากกว่า 50,000	37.9	31.0	31.0	29	
รวม		42.8	34.7	22.5	551	
ระยะเวลา ที่อาศัยอยู่ ใน กทม.	ไม่เกิน 10 ปี	38.9	33.3	27.8	72	x^2 Sig. = 0.5032 Gamma = -0.10644
	เกิน 10 ปี	43.4	34.9	21.7	484	
	รวม	42.8	34.7	22.5	556	

ความรู้สึกไร้ทัศนสถานทางการเมือง

ความรู้สึกไร้ทัศนสถานทางการเมือง เป็นความรู้สึกของบุคคลว่าการเมืองการปกครองที่เป็นอยู่นั้น ไม่มีกฎเกณฑ์หรือปทัสฐานที่จะเป็นแนวทางในการปฏิบัติได้ เพราะมันได้สูญสลายไปแล้ว ดังนั้น วิถีทางที่เข้าสู่อำนาจทางการเมือง รวมทั้งพฤติกรรมทางการเมืองของบุคคล จึงไม่จำเป็นที่จะต้องอยู่ภายใต้กรอบกติกาที่เคยยอมรับกัน แต่อาจจะใช้วิธีการต่างๆ เพื่อให้บรรลุถึงเป้าหมายหรือได้มาซึ่งความต้องการของบุคคล

และจากผลตามตารางที่ 5.5.3 (ก) แสดงว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ คิดว่า การเข้าสู่อำนาจทางการเมืองไทยไม่จำเป็นจะต้องอยู่ภายใต้กติกาที่ยอมรับกัน อาจใช้เงินหรืออิทธิพลที่มีเข้าช่วยได้ และมีความเชื่อมั่นค่อนข้างน้อยต่อ การปกครองโดยหลักเสียงข้างมากและเคารพเสียงส่วนน้อย การแก้ไขปัญหาของบ้านเมืองโดยวิธีทางรัฐสภา และไม่เชื่อว่ารัฐธรรมนูญจะเป็นกฎหมายหลักที่จะช่วยให้การปกครองไทยมั่นคง

ตารางที่ 5.5.3(ก) ความรู้สึกไร้ทัศนสถานทางการเมือง

ข้อความ	ระดับความรู้สึกไร้ทัศนสถาน					จำนวนผู้ตอบ	ค่าสถิติ Mean SD
	น้อย				มาก		
	1	2	3	4	5		
1. การเข้าสู่อำนาจทางการเมืองไทย ไม่จำเป็นจะต้องอยู่ภายใต้กติกาที่เคยยอมรับกัน อาจใช้เงินหรืออิทธิพลที่มีเข้าช่วยได้	18.1	15.0	11.3	34.7	20.9	559	3.254 1.413
2. การปกครองโดยใช้หลักเสียงข้างมาก และเคารพเสียงส่วนน้อยมีความเหมาะสมกับบ้านเมืองของเราในปัจจุบันนี้	17.2	37.6	30.8	10.6	3.9	559	2.465 1.020
3. การที่ไทยมีรัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายหลักในการปกครองประเทศ เป็นสิ่งที่ช่วยให้ การปกครองของไทยมั่นคง	19.5	41.0	32.0	5.9	1.6	559	2.292 0.901
4. การแก้ไขปัญหาบ้านเมืองโดยวิธีทางรัฐสภา ทำให้ลดความขัดแย้งและความรุนแรงทางการเมือง	12.7	44.2	34.5	7.3	1.3	559	2.403 0.847

ในด้านความรู้สึกไร้ทัศนสถานทางการเมือง เมื่อนำมาจำแนกตามสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของกลุ่มตัวอย่างแล้วพบว่า เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้ และระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานครนั้น ไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับความรู้สึกไร้ทัศนสถานทางการเมือง และจากรายละเอียดในตารางที่ 5.5.3 (ข) ที่แสดงผลว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มีระดับความรู้สึกไร้ทัศนสถานทางการเมืองต่ำ ซึ่งก็แสดงว่า คน กทม. ยังคงรู้สึกที่บ้านเมืองหรือระบบการเมืองไทยนี้ยังคงมีปทัสฐานในทางการเมืองอยู่

ตารางที่ 5.5.3(ข) ความรู้สึกไร้ที่สถานทางการเมืองจำแนกตามสถานภาพทางเศรษฐกิจสังคม

สถานภาพทางเศรษฐกิจสังคม ของกลุ่มตัวอย่าง		ความรู้สึกไร้ที่สถานทางการเมือง			จำนวน ผู้ตอบ	ค่าสถิติ
		ต่ำ	กลาง	สูง		
เพศ	ชาย	56.3	12.9	30.8	286	x^2 Sig. = 0.4856 Gamma = -0.08922
	หญิง	51.3	13.9	34.8	273	
รวม		53.8	13.4	34.8	559	
อายุ	18 - 25 ปี	56.6	14.0	29.4	136	x^2 Sig. = 0.3545 Gamma = -0.01650
	26 - 35 ปี	51.4	14.4	34.1	208	
	36 - 50 ปี	52.1	14.8	33.1	169	
	51 ปีขึ้นไป	63.0	2.2	34.8	46	
รวม		53.8	13.4	32.7	559	
ระดับ การศึกษา	ประถมศึกษา	56.8	4.5	38.6	44	x^2 Sig. = 0.1237 Gamma = 0.12706
	มัธยมศึกษา	61.5	14.1	24.4	78	
	ประกาศนียบัตร	57.4	15.7	26.9	108	
	ปริญญาตรี	52.7	12.1	35.1	239	
	สูงกว่าปริญญาตรี	43.0	18.6	38.4	86	
รวม		53.7	13.5	32.8	555	
อาชีพ	ข้าราชการ	65.3	8.4	26.3	95	x^2 Sig. = 0.1756
	รัฐวิสาหกิจ	49.3	13.7	37.0	73	
	ธุรกิจ/ค้าขาย	55.6	16.7	27.8	72	
	รับจ้าง/บริการ	51.4	16.9	31.7	183	
	นิสิต/นักศึกษา	58.0	10.1	31.9	69	
	ผู้ใช้วิชาชีพ	46.9	12.5	40.6	32	
	อื่น ๆ เช่น แม่บ้าน	40.0	8.6	51.4	35	
รวม		53.8	13.4	32.7	559	
รายได้ (บาท/เดือน)	ต่ำกว่า 5,000	53.5	9.3	37.2	86	x^2 Sig. = 0.4700 Gamma = 0.03873
	5,001 - 10,000	58.2	11.8	30.0	170	
	10,001 - 30,000	53.0	13.7	33.3	219	
	30,001 - 50,000	46.0	22.0	32.0	50	
	มากกว่า 50,000	48.3	20.7	31.0	29	
รวม		53.8	13.5	32.7	554	
ระยะเวลา ที่อาศัยอยู่ ใน กทม.	ไม่เกิน 10 ปี	61.6	16.4	21.9	73	x^2 Sig. = 0.1043 Gamma = 0.20351
	เกิน 10 ปี	52.7	13.0	34.4	486	
	รวม	53.8	13.4	32.7	559	

ความรู้สึกโดดเดี่ยวทางการเมือง

ความรู้สึกโดดเดี่ยวทางการเมือง เป็นความรู้สึกของบุคคลว่า ผลที่ได้จากการกระทำทางการเมืองการปกครองของตนนั้นบรรลุเป้าหมายน้อยมาก จึงมีความรู้สึกที่ต้องการหันเหหรือไม่สนใจต่อค่านิยมหรือการปฏิบัติต่าง ๆ ที่คนส่วนใหญ่ยอมรับหรือนิยมปฏิบัติในทางการเมืองการปกครองนั้น ๆ

ตารางที่ 5.5.4(ก) ความรู้สึกโดดเดี่ยวทางการเมือง

ข้อความ	ระดับความคิดเห็น					จำนวนผู้ตอบ	ค่าสถิติ Mean SD
	น้อย				มาก		
	1	2	3	4	5		
1. เจ้าหน้าที่บ้านเมืองทุกวันนี้ เลือกใช้ กฎหมายกับคนบางคน/บางกลุ่มเท่านั้น	2.0	7.2	11.3	52.6	27.0	559	3.955 0.920
2. ประชาชนทุกวันนี้ จำเป็นต้องพึ่งตัวเองแบบตัวใครตัวมัน จะหวังพึ่งพาหน่วยงานทางราชการมาช่วยเหลือคงไม่ได้	2.1	10.6	15.6	49.2	22.5	559	3.794 0.978
3. ที่กล่าวกันว่า การเมืองไทย คือ การปกครองของประชาชน โดยประชาชน และเพื่อประชาชนนั้น ไม่เป็นความจริง	3.6	20.1	24.2	39.4	12.7	558	3.376 1.052
4. การเมืองการปกครองของไทยทุกวันนี้ มีสภาพที่น่าพอใจ	1.6	11.8	23.3	46.7	16.6	559	3.649 0.946
5. ทุกวันนี้ ข้าพเจ้ารู้สึกอยากหนีไปให้พ้นจากสังคมไทยเหลือเกิน	9.0	34.4	30.6	18.7	7.4	556	2.811 1.073

ในด้านความรู้สึกโดดเดี่ยวทางการเมือง เมื่อนำมาจำแนกตามสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของกลุ่มตัวอย่างแล้ว พบว่ามีเพียงอายุ กับอาชีพเท่านั้น ที่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยสามารถดูรายละเอียดได้จากตารางที่ 5.5.4 (ข)

ด้านอายุ พบว่า ผู้มีอายุระหว่าง 18-35 ปี มีความรู้สึกโดดเดี่ยวทางการเมืองในระดับปานกลาง ส่วนผู้ที่มีอายุ 36 ปีขึ้นไป มีความรู้สึกโดดเดี่ยวทางการเมืองต่ำ (χ^2 Sig. = 0.0000)

ด้านอาชีพ พบว่า ข้าราชการมีความรู้สึกโดดเดี่ยวทางการเมืองต่ำ ส่วนผู้ใช้วิชาชีพ มีความรู้สึกโดดเดี่ยวทางการเมืองสูง ผู้ทำงานรับจ้างหรือบริการ มีความรู้สึกโดดเดี่ยวทางการเมืองปานกลางค่อนข้างต่ำ ส่วนพนักงานรัฐวิสาหกิจ ผู้ประกอบธุรกิจหรือค้าขาย นิสิตนักศึกษา และอื่น ๆ เช่น แม่บ้าน มีความรู้สึกโดดเดี่ยวทางการเมืองปานกลาง (χ^2 Sig. = 0.0021)

ซึ่งเท่ากับเป็นการแสดงว่า ผู้มีอายุ 36 ปีขึ้นไป ไม่มีความรู้สึกโดดเดี่ยวทางการเมืองเช่นเดียวกับผู้ที่ประกอบอาชีพข้าราชการ

ตารางที่ 5.5.4(ข) ความรู้สึกโดดเดี่ยวทางการเมืองจำแนกตามสถานภาพทางเศรษฐกิจสังคม

สถานภาพทางเศรษฐกิจสังคม ของกลุ่มตัวอย่าง		ความรู้สึกโดดเดี่ยวทางการเมือง			จำนวน ผู้ตอบ	ค่าสถิติ
		ต่ำ	กลาง	สูง		
เพศ	ชาย	34.0	43.2	22.8	285	x^2 Sig. = 0.5022 Gamma = 0.05536
	หญิง	33.0	40.0	27.0	270	
รวม		33.5	41.6	24.9	555	
อายุ	18 - 25 ปี	31.6	56.6	11.8	136	x^2 Sig. = 0.0000 Gamma = 0.02662
	26 - 35 ปี	28.0	43.5	28.5	207	
	36 - 50 ปี	39.2	31.3	29.5	166	
	51 ปีขึ้นไป	43.5	26.1	30.4	46	
รวม		33.5	41.6	24.9	555	
ระดับ การศึกษา	ประถมศึกษา	27.9	46.5	25.6	43	x^2 Sig. = 0.6802 Gamma = 0.04274
	มัธยมศึกษา	39.5	43.4	17.1	76	
	ประกาศนียบัตร	36.1	35.2	28.7	108	
	ปริญญาตรี	32.6	42.3	25.1	239	
	สูงกว่าปริญญาตรี	32.6	43.5	25.9	85	
รวม		33.6	41.6	24.9	551	
อาชีพ	ข้าราชการ	44.7	31.9	23.4	94	x^2 Sig. = 0.0021
	รัฐวิสาหกิจ	20.5	53.4	26.0	73	
	ธุรกิจ/ค้าขาย	31.4	48.6	20.0	70	
	รับจ้าง/บริการ	37.9	36.3	25.8	182	
	นิสิต/นักศึกษา	29.0	56.5	14.5	69	
	ผู้ใช้วิชาชีพ	31.3	28.1	40.6	32	
	อื่น ๆ เช่น แม่บ้าน	22.9	40.0	37.1	35	
รวม		33.5	41.6	24.9	555	
รายได้ (บาท/เดือน)	ต่ำกว่า 5,000	31.4	50.0	18.6	86	x^2 Sig. = 0.1286 Gamma = -0.00383
	5,001 - 10,000	28.8	43.5	27.6	170	
	10,001 - 30,000	39.1	38.1	22.8	215	
	30,001 - 50,000	30.0	32.0	38.0	50	
	มากกว่า 50,000	31.0	44.8	24.1	29	
รวม		33.5	41.5	25.1	550	
ระยะเวลา ที่อาศัยอยู่ ใน กทม.	ไม่เกิน 10 ปี	34.2	50.7	15.1	73	x^2 Sig. = 0.0856 Gamma = 0.12672
	เกิน 10 ปี	33.4	40.2	26.3	482	
	รวม	33.5	41.6	24.9	555	

ความรู้สึกแปลกแยกจากการเมือง

ความรู้สึกแปลกแยกจากการเมือง เป็นความรู้สึกของบุคคลที่ว่า ภายใต้ระบบการเมือง การปกครองที่มีอิทธิพลต่อตัวเขานั้น เขาไม่สามารถที่จะคาดหวังถึงผลที่จะได้รับในอนาคต เพราะการเมืองการปกครองเป็นเรื่องการกระทำในสิ่งที่เป็นการฉกฉวยมิใช่ขึ้นอยู่กับความพึงพอใจเห็นว่ามีค่าสำคัญหรือมีความหมายต่อการคงอยู่ของการเมืองการปกครองในตัวของมันเอง

จากตารางที่ 5.5.5 (ก) พบว่า กลุ่มตัวอย่างไม่เห็นความสำคัญต่อการเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชนหรือการเมือง และไม่เชื่อมั่นต่อนักการเมืองหรือข้าราชการในเรื่องความซื่อสัตย์สุจริต ตารางที่ 5.5.5(ก) ความรู้สึกแปลกแยกจากการเมือง

ข้อความ	ระดับความแปลกแยกจากการเมือง					จำนวนผู้ตอบ	ค่าสถิติ Mean SD
	น้อย				มาก		
	1	2	3	4	5		
1. การเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน/กิจกรรมทางการเมือง เป็นสิ่งที่มีประโยชน์ และเป็นประสบการณ์ที่ต้องแสวงหา	10.0	55.0	25.1	8.4	1.4	558	2.362 0.829
2. ทุกวันนี้ ข้าพเจ้ารู้สึกผิดหวังกับการทำงานของฝ่ายบ้านเมืองทำให้ยากมีโอกาสเข้าไปทำงานการเมือง เพื่อทำในสิ่งที่ต้องการ	12.5	39.2	33.4	13.1	1.8	551	2.525 0.934
3. ข้าพเจ้าไม่ค่อยมีความสนใจต่อการเมืองไทยมากนัก	11.2	44.5	20.4	19.6	4.3	555	2.614 1.056
4. บุคคลในคณะรัฐบาลและนักการเมืองเป็นผู้ที่มีความน่าเชื่อถือสามารถไว้วางใจได้	2.3	8.2	37.1	28.3	24.0	558	3.614 1.009
5. นักการเมืองและข้าราชการทุกวันนี้ เชื่อถืออะไรไม่ได้ ฉ้อราษฎร์บังหลวง คดโกงประชาชน	3.0	10.0	27.4	41.7	17.9	559	3.614 0.990

ในด้านความรู้สึกแปลกแยกจากการเมือง เมื่อนำมาจำแนกตามสถานภาพทางเศรษฐกิจ และสังคมของกลุ่มตัวอย่างแล้ว พบว่ามีเพียงเพศ กับอาชีพเท่านั้น ที่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยสามารถดูรายละเอียดได้จากตารางที่ 5.5.5 (ข)

ด้านเพศ พบว่า เพศชายส่วนใหญ่มีความรู้สึกแปลกแยกจากการเมืองในระดับต่ำมาก ส่วนเพศหญิงมีความรู้สึกแปลกแยกจากการเมืองต่ำ (χ^2 Sig. = 0.0198) ซึ่งเท่ากับเป็นการแสดงว่า เพศชายไม่รู้สึกว่าคุณเองแปลกแยกจากการเมือง

ด้านอาชีพ พบว่า พนักงานรัฐวิสาหกิจและอื่น ๆ เช่น แม่บ้าน ผู้ว่างงาน มีความรู้สึกแปลกแยกจากการเมืองปานกลางค่อนข้างสูง ส่วนกลุ่มอาชีพอื่น ๆ มีความรู้สึกแปลกแยกจากการเมืองต่ำ (χ^2 Sig. = 0.0035)

ตารางที่ 5.5.5(ข) ความรู้สึกแปลกแยกทางการเมืองจำแนกตามสถานภาพทางเศรษฐกิจสังคม

สถานภาพทางเศรษฐกิจสังคม ของกลุ่มตัวอย่าง		ความรู้สึกแปลกแยกทางการเมือง			จำนวน ผู้ตอบ	ค่าสถิติ
		ต่ำ	กลาง	สูง		
เพศ	ชาย	51.8	29.1	19.1	278	x ² Sig. = 0.0198 Gamma = 0.18958
	หญิง	42.5	28.7	28.7	268	
	รวม	47.3	28.9	23.8	546	
อายุ	18 - 25 ปี	56.7	24.6	18.7	134	x ² Sig. = 0.1905 Gamma = 0.08607
	26 - 35 ปี	43.7	28.2	28.2	206	
	36 - 50 ปี	44.4	33.3	22.2	162	
	51 ปีขึ้นไป	45.5	29.5	25.0	44	
รวม	47.3	28.9	23.8	546		
ระดับ การศึกษา	ประถมศึกษา	47.7	36.4	15.9	44	x ² Sig. = 0.2191 Gamma = -0.01601
	มัธยมศึกษา	48.7	34.2	17.1	76	
	ประกาศนียบัตร	40.2	29.0	30.8	107	
	ปริญญาตรี	48.1	28.1	23.8	231	
	สูงกว่าปริญญาตรี	53.6	20.2	26.2	84	
รวม	47.4	28.6	24.0	542		
อาชีพ	ข้าราชการ	57.0	23.7	19.4	93	x ² Sig. = 0.0035
	รัฐวิสาหกิจ	30.0	32.9	37.1	70	
	ธุรกิจ/ค้าขาย	44.8	34.3	20.9	67	
	รับจ้าง/บริการ	45.6	30.8	23.6	182	
	นิสิต/นักศึกษา	63.2	25.0	11.8	68	
	ผู้ใช้วิชาชีพ	54.8	16.1	29.0	31	
	อื่น ๆ เช่น แม่บ้าน	31.4	34.3	34.3	35	
รวม	47.3	28.9	23.8	546		
รายได้ (บาท/เดือน)	ต่ำกว่า 5,000	53.5	31.4	15.1	86	x ² Sig. = 0.0574 Gamma = 0.13080
	5,001 - 10,000	49.4	25.3	25.3	166	
	10,001 - 30,000	46.8	30.6	22.7	216	
	30,001 - 50,000	26.7	33.3	40.0	45	
	มากกว่า 50,000	50.0	21.4	28.6	28	
รวม	47.1	28.8	24.0	541		
ระยะเวลา ที่อาศัยอยู่ ใน กทม.	ไม่เกิน 10 ปี	54.8	31.5	13.7	73	x ² Sig. = 0.0896 Gamma = 0.20536
	เกิน 10 ปี	46.1	28.5	25.4	473	
	รวม	47.3	28.9	23.8	546	

ความรู้สึกเห็นห่างทางการเมือง : ภาพรวม

เพศกับความรู้สึกเห็นห่างทางการเมือง

ในทางวิชาการยอมรับว่า ความแตกต่างในทางเพศเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดความแตกต่างทางทัศนคติ ความรู้สึกนึกคิดในทางการเมือง ซึ่งถ้าพิจารณาตามทฤษฎีทางด้านเพศกับการเมือง (theory of sexual politics) แล้ว มักปรากฏว่า เพศชายจะมีความเหนือกว่าเพศหญิงในแทบทุกด้าน ไม่ว่าจะเป็นเรื่องความรู้ทางการเมือง ความสนใจทางการเมือง ทัศนคติทางการเมือง ความสำนึกทางการเมือง และการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง

จากงานวิจัยนี้ ช่วยยืนยันความเชื่อดังกล่าว โดยพบว่า ความแตกต่างทางเพศมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับความเห็นห่างทางการเมือง โดยเพศหญิงส่วนใหญ่ มีระดับความเห็นห่างทางการเมืองสูง แต่เพศชายส่วนใหญ่มีความเห็นห่างทางการเมืองต่ำ (χ^2 Sig. = 0.0008) ซึ่งเท่ากับเป็นการแสดงว่า เพศชายไม่รู้สึกว่าตนมีความเห็นห่างจากการเมือง เพศชายยังเป็นพวกที่มีความสนใจต่อการเมือง และยังอยากเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองอยู่

อายุกับความเห็นห่างทางการเมือง

อายุ มักจะเป็นปัจจัยสำคัญทางด้านทัศนคติและพฤติกรรม จากการศึกษาวิจัยทัศนคติและพฤติกรรมทางสังคมทั่วไปมักจะพบว่า บุคคลที่มีอายุน้อยมักจะมีทัศนคติที่มีแนวโน้มทางเสรีนิยม ในขณะที่ผู้ที่มีอายุมากมักจะมีแนวโน้มไปทางอนุรักษนิยม

ความแตกต่างในระดับอายุ มีผลต่อความรู้ ความเข้าใจ และทัศนคติที่มีต่อการเมือง เนื่องจากผู้ที่มีอายุมากกว่า จะผ่านประสบการณ์ในการเข้าไปเกี่ยวข้องกับการเมืองแบบใดแบบหนึ่งมากกว่า ทำให้สามารถที่จะประเมินคุณค่าของตนเองที่มีต่อการเมืองการปกครอง

แต่สำหรับผลการวิจัยนี้ พบว่า ความแตกต่างระหว่างช่วงอายุ ไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับความเห็นห่างทางการเมือง

การศึกษากับความเห็นห่างทางการเมือง

การศึกษามักเป็นปัจจัยอย่างหนึ่งที่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญกับความรู้สึกเห็นห่างทางการเมือง เนื่องจากการศึกษานั้น ถือว่าเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลมากที่สุดต่อพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของบุคคล ดังที่ พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว อธิบายว่า ระดับการศึกษาเป็นตัวแปรที่สำคัญ ที่ทำให้คนไทยมีส่วนร่วมทางการเมือง เนื่องจากความแตกต่างในระดับการศึกษา จะทำให้เกิดความแตกต่างกันในลักษณะทางสังคมและทางจิตวิทยาด้วย กล่าวคือ บุคคลที่มีการศึกษาสูง มีแนวโน้มที่จะมีอาชีพและรายได้สูง มีความสนใจและมีความเชื่อมั่นในประสิทธิภาพทางการเมือง ตลอดจนมีข่าวสารทางการเมืองดีกว่าผู้มีการศึกษาต่ำ

นักรัฐศาสตร์ พบว่า บุคคลที่มีการศึกษาสูง มักเป็นผู้ที่มีความกระตือรือร้นทางการเมืองมาก ซึ่งตรงข้ามกับผู้ที่ได้รับการศึกษาน้อย จะไม่ทราบถึงบทบาทหรือตระหนักถึงความสำคัญของตนเองที่มีต่อการเมือง และมักจะมีความคิดความเชื่อแบบดั้งเดิมถึงการยอมรับในอำนาจเบื่องบน และไม่สำนึกว่าตนเองมีอำนาจทางการเมืองที่จะกระทำการใด ๆ ที่จะมีผลกระทบต่อการเมืองได้

ในสังคม กทม. พบว่า มีการเคลื่อนย้ายประชากรจากชนบทเข้ามาเป็นจำนวนมากเพื่อการประกอบอาชีพเป็นสำคัญ ซึ่งคนเหล่านี้ส่วนใหญ่มีการศึกษาไม่สูงมากนัก จึงยังมีความรู้สึกนึกคิดและความเชื่อเกี่ยวกับบทบาทของตนเองในทางการเมืองในแบบยอมรับอำนาจอยู่ ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับผู้ที่มีการศึกษาในระดับที่สูงกว่า จะมีความรู้สึกนึกคิดและความเชื่อเกี่ยวกับบทบาทของตนเองในทางการเมืองในแบบยอมรับอำนาจอยู่ ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับผู้ที่มีการศึกษาในระดับที่สูงกว่าจะมีความรู้สึกนึกคิดในด้านไร้อำนาจทางการเมืองลดน้อยลงไป

ผู้มีการศึกษาในระดับปานกลาง มีความรู้สึกที่สังคมไร้ทิศทาง รู้สึกโดดเดี่ยวและแปลกแยกจากการเมืองสูง เนื่องจากเป็นผู้ที่มีสถานภาพทางการเมืองและระดับรายได้ไม่สูงนัก ส่วนใหญ่ต้องดิ้นรนกับการทำมาหากิน ทำให้พบกับความผิดหวังในการดำเนินชีวิต ซึ่งมีผลต่อการรู้สึกเบื่อหน่าย ต้องการหนีไปให้พ้นจากสภาวะยุ่งยาก สับสน หรือการแข่งขันกันในสังคมทุกวันนี้ จึงไม่คิดที่จะเข้ามาเกี่ยวข้องกับการเมือง และไม่คอยยอมรับค่านิยมที่บุคคลอื่นยึดถือด้วย

แต่สำหรับผลการวิจัยนี้ กลับพบว่า ความแตกต่างทางระดับการศึกษา ไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับความเห็นห่างทางการเมือง

อาชีพกับความเห็นห่างทางการเมือง

อาชีพ เป็นปัจจัยที่มีผลต่อทัศนคติ หรือความรู้ความเข้าใจทางการเมืองการปกครองตรงที่ลักษณะของอาชีพมีความเกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ทั้งของส่วนร่วมและส่วนตัว โดยบุคคลในแต่ละอาชีพ สามารถแปรเปลี่ยนพฤติกรรมที่เป็นการกระทำทางการเมือง เพื่อให้มีผลกระทบต่อส่วนรวมเพื่อผลประโยชน์ของพวกตนได้ และการประกอบอาชีพที่แตกต่างกัน ย่อมมีผลต่อเวลาว่างของแต่ละอาชีพที่จะนำมาใช้ในการดำเนินกิจกรรมทางการเมือง หรือการมีเวลาในการติดตามข่าวสารการเมือง ตลอดจนงานที่บางอาชีพถูกจำกัดด้านลักษณะของงาน จนไม่มีเวลาสนใจในเรื่องส่วนรวมหรือเรื่องราวทางการเมืองการปกครองได้ เพราะต้องทำมาหากินเพื่อยังชีพ

สำหรับผลการวิจัยนี้ พบว่า ความแตกต่างทางการเมืองการประกอบอาชีพ มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับความเห็นห่างทางการเมือง โดยผู้รับราชการ นิสิตนักศึกษา และผู้ใช้วิชาชีพส่วนใหญ่ มีความรู้สึกเห็นห่างทางการเมืองต่ำ ผู้ประกอบธุรกิจหรือค้าขาย มีความรู้สึกเห็นห่างทางการเมืองค่อนข้างต่ำ ส่วนพนักงานรัฐวิสาหกิจ ผู้ทำงานรับจ้างหรือบริการ และกลุ่มอาชีพอื่น ๆ เช่น แม่บ้าน พวกว่างงาน มีความรู้สึกเห็นห่างทางการเมืองสูง (χ^2 Sig. = 0.0078)

รายได้กับความเห็นห่างทางการเมือง

รายได้ เป็นปัจจัยหนึ่งที่มีความสำคัญในด้านสถานภาพทางเศรษฐกิจ สังคม และมีส่วนสัมพันธ์กับปัจจัยด้านการศึกษาอย่างมาก กล่าวคือ คนที่มีการศึกษาสูงมักจะมีตำแหน่งการงานสูง มีรายได้สูง จึงมีโอกาสให้ความสนใจและมีความสำนึกด้านการเมือง ตลอดจนมีโอกาสเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่า เพราะไม่ต้องมีความวิตกกังวลในเรื่องปากท้อง จึงมีเวลาพอที่จะคิดถึงเรื่องทางการเมืองได้มากกว่า ส่วนผู้ที่มีรายได้ต่ำมักต้องใช้เวลาในเรื่องการทำมาหากิน

และยังพบว่า ผู้มีรายได้สูงมีแนวโน้มที่จะไปใช้สิทธิเลือกตั้ง โดยคำนึงถึงหน้าที่พลเมือง และตัดสินใจเลือกผู้สมัครไว้เป็นเวลานาน โดยพิจารณาจากพรรคการเมืองที่สังกัดร่วมกับตัวผู้สมัคร สำหรับผู้มีรายได้น้อย จะตัดสินใจเลือกโดยพิจารณาตัวบุคคลและเลือกผู้สมัครคนเดิม และจะถูกชักชวนไปใช้สิทธิเลือกตั้งได้ง่าย

แต่สำหรับการวิจัยนี้ พบว่า ความแตกต่างทางรายได้ ไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับความเห็นห่างทางการเมือง

ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานครกับความเห็นห่างทางการเมือง

ปัจจัยด้านระยะเวลา มักเป็นตัวชี้ถึงความผูกพันระหว่างบุคคลกับวิถีชีวิตของสังคมเมือง กล่าวคือ การอยู่ใน กทม. ที่เป็นสังคมเมือง ใกล้กับศูนย์รวมทางการเมืองการปกครองของประเทศ การมีช่องทางในการรับรู้ข่าวสารทางการเมือง และติดต่อสื่อสารที่ดี มีผลต่อการประเมินในเรื่องความคิดเห็นต่อชีวิตและสังคมการเมืองรอบตัวเขา และโดยปกติผู้ที่อาศัยอยู่ในชนบท มีแนวโน้มที่จะไม่สนใจการเมือง แต่มักจะไปใช้สิทธิเลือกตั้ง เนื่องจากจะถูกชักชวนให้ไปใช้สิทธิได้ง่ายกว่า และตัดสินใจเลือกผู้สมัครโดยพิจารณาจากคุณสมบัติส่วนตัว ขณะที่ผู้ที่อาศัยอยู่ในเขตเมืองและ กทม. ไปเลือกเพราะถือว่าเป็นหน้าที่ โดยตัดสินใจเลือกผู้สมัครเป็นพรรค และตัดสินใจล่วงหน้าไว้นานแล้ว

แต่สำหรับการวิจัยนี้ พบว่า ความแตกต่างระหว่างช่วงระยะเวลาที่อาศัยอยู่ใน กทม. ไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับความเห็นห่างทางการเมือง

ดังนั้น อาจสรุปสำหรับงานวิจัยนี้ได้ว่า มีเพียงเพศและอาชีพเท่านั้น ที่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับความรู้สึกเห็นห่างทางการเมือง โดยเพศหญิงมีความรู้สึกเห็นห่างทางการเมืองสูง แต่เพศชายไม่รู้สึกว่าคุณมีความเห็นห่างจากการเมือง เพศชายยังมีความสนใจและอยากเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองอยู่ และยังพบว่า ข้าราชการ ผู้ใช้วิชาชีพ และนิสิตนักศึกษาไม่มีความรู้สึกเห็นห่างจากการเมือง ยังคงสนใจอยากเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองอยู่ ในขณะที่พนักงานรัฐวิสาหกิจ ผู้ทำงานรับจ้างหรือบริการ และพวกแม่บ้าน คนว่างงาน เป็นกลุ่มที่มีความรู้สึกเห็นห่างทางการเมืองสูง

ตารางที่ 5.6 ความเห็นห่างทางการเมืองจำแนกตามสถานภาพทางเศรษฐกิจสังคม

สถานภาพทางเศรษฐกิจสังคม ของกลุ่มตัวอย่าง		ระดับความเห็นห่างทางการเมือง			จำนวน ผู้ตอบ	ค่าสถิติ
		ต่ำ	กลาง	สูง		
เพศ	ชาย	42.3	31.4	26.3	274	x^2 Sig. = 0.0008 Gamma = 0.25715
	หญิง	27.4	35.4	37.3	263	
รวม		35.0	33.3	31.7	537	
อายุ	18 - 25 ปี	42.5	34.3	23.1	134	x^2 Sig. = 0.1277 Gamma = 0.10202
	26 - 35 ปี	30.0	35.5	34.5	200	
	36 - 50 ปี	35.6	31.9	32.5	160	
	51 ปีขึ้นไป	32.6	25.6	41.9	43	
รวม		35.0	33.3	31.7	537	
ระดับ การศึกษา	ประถมศึกษา	26.2	38.1	35.7	42	x^2 Sig. = 0.0968 Gamma = -0.09040
	มัธยมศึกษา	37.8	32.4	29.7	74	
	ประกาศนียบัตร	30.2	26.4	43.4	106	
	ปริญญาตรี	38.2	32.0	29.8	228	
	สูงกว่าปริญญาตรี	34.9	42.2	22.9	83	
รวม		35.1	33.0	31.9	533	
อาชีพ	ข้าราชการ	41.8	34.1	24.2	91	x^2 Sig. = 0.0078
	รัฐวิสาหกิจ	17.6	36.8	45.6	68	
	ธุรกิจ/ค้าขาย	36.4	36.4	27.3	66	
	รับจ้าง/บริการ	32.4	31.8	35.8	179	
	นิสิต/นักศึกษา	48.5	33.8	17.6	68	
	ผู้ใช้วิชาชีพ	46.7	26.7	26.7	30	
	อื่น ๆ เช่น แม่บ้าน	25.7	31.4	42.9	35	
รวม		35.0	33.3	31.7	537	
รายได้ (บาท/เดือน)	ต่ำกว่า 5,000	40.0	28.2	31.8	85	x^2 Sig. = 0.1263 Gamma = 0.01945
	5,001 - 10,000	29.7	38.2	32.1	165	
	10,001 - 30,000	40.5	30.0	29.5	210	
	30,001 - 50,000	20.0	35.6	44.4	45	
	มากกว่า 50,000	33.3	40.7	25.9	27	
รวม		35.0	33.3	31.8	532	
ระยะเวลา ที่อาศัยอยู่ ใน กทม.	ไม่เกิน 10 ปี	40.3	34.7	25.0	72	x^2 Sig. = 0.3923 Gamma = 0.13755
	เกิน 10 ปี	34.2	33.1	32.7	465	
	รวม	35.0	33.3	31.7	537	

สรุปผลการทดสอบสมมุติฐาน

สมมุติฐาน (hypothesis) เป็นเครื่องมือที่สำคัญในการกำหนดแนวทางและขอบเขตของการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งเปรียบเสมือนคำตอบที่เราคาดคะเนไว้อย่างมีเหตุผลจากประสบการณ์และกรอบที่ได้ตั้งเอาไว้ การทดสอบสมมุติฐานเป็นการทดสอบว่า จะยอมรับ หรือปฏิเสธสมมุติฐานที่ได้ตั้งไว้

จากสมมุติฐานที่ 1 ระบุว่า "ชาว กทม. มีศรัทธาต่อระบบการเมืองและรัฐบาล โดยทั่วไปอยู่ในระดับต่ำ"

แต่จากผลการวิจัยนี้ พบว่า ชาว กทม. ยังคงมีความศรัทธาต่อระบบการเมืองและรัฐบาล โดยทั่วไป อยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างสูง ซึ่งแย้งกับสมมุติฐาน อันอาจเป็นเพราะว่าชาว กทม. ยังคงศรัทธาในระบอบการเมืองการปกครองประชาธิปไตยแบบรัฐสภา อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข และยังคงยอมรับในรัฐบาลแบบประชาธิปไตยมากกว่าการปกครองโดยเผด็จการทหาร

จากสมมุติฐานที่ 2 ที่ว่า "ประชาชนในเขต กทม. ที่มีลักษณะทางประชากร เช่น เพศ อายุ การศึกษา และรายได้ แตกต่างกัน มีศรัทธาต่อระบบการเมืองและรัฐบาลไม่แตกต่างกัน" นอกจากนั้น ผู้วิจัย ยังอยากขยายความรวมถึง ความรู้สึกเห็นห่างทางการเมืองของประชาชนชาว กทม. ว่ามีไม่แตกต่างกันด้วย

ผลการวิจัย พบว่า ความแตกต่างตามสถานะทางเศรษฐกิจและสังคมส่วนใหญ่ มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญกับความศรัทธาต่อระบบการเมืองและรัฐบาล เช่น กรณีความศรัทธาที่มีต่อรัฐบาลชวน มีเพียงรายได้เท่านั้น ที่ไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เช่นเดียวกับในส่วนความรู้สึกศรัทธาต่อระบบการเมืองการปกครองไทย ดังนั้น ลักษณะทางประชากรที่แตกต่างกัน มีผลต่อความรู้สึกศรัทธาต่อระบบการเมืองและรัฐบาล ซึ่งแย้งกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้

ส่วนในด้านความรู้สึกเห็นห่างทางการเมืองของประชากรในเขต กทม. นั้น พบว่า ความแตกต่างในลักษณะทางประชากรส่วนใหญ่ ไม่มีผลต่อความรู้สึกเห็นห่างทางการเมือง เพราะพบว่า มีเพียงปัจจัยด้านเพศ และอาชีพเท่านั้นที่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่ปัจจัยด้านอายุ การศึกษา รายได้ และระยะเวลาที่อาศัยอยู่ใน กทม. ไม่มีนัยสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 กับความรู้สึกเห็นห่างทางการเมือง ซึ่งค่อนข้างจะตรงตามสมมุติฐาน

และเมื่อพิจารณาตามองค์ประกอบทั้ง 5 ของความรู้สึกเห็นห่างทางการเมือง อันได้แก่ ความรู้สึกไร้อำนาจ ความรู้สึกไร้ความหมาย ความรู้สึกไร้ที่สถาน ความรู้สึกโดดเดี่ยว และความรู้สึกแปลกแยกจากการเมืองแล้ว พบว่า ความรู้สึกทั้ง 5 องค์ประกอบ มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ในระดับที่ $P = 0.000$ เป็นส่วนใหญ่ ยกเว้นความรู้สึกไร้อำนาจนั้น ไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับความรู้สึกไร้ที่สถานทางการเมือง

ในด้านความรู้สึกไร้อำนาจทางการเมือง พบว่า มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ กับเพศ อายุ การศึกษา อาชีพ และรายได้ แต่เรื่องระยะเวลาที่อาศัยอยู่ใน กทม. นั้นไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ในด้านความรู้สึกไร้ความหมายทางการเมือง มีเพียงเพศเท่านั้นที่มีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับ 0.05 แต่อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้ และระยะเวลาที่อาศัยอยู่ใน กทม. ไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ในด้านความรู้สึกไร้ประสิทธิภาพทางการเมือง ไม่มีลักษณะทางประชากรของกลุ่มตัวอย่าง ในประเภทใดเลยที่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับที่ 0.05

ในด้านความรู้สึกโดดเดี่ยวทางการเมือง มีเพียงอายุ และอาชีพเท่านั้นที่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติด้วย แต่เพศ การศึกษา รายได้ และระยะเวลาที่อาศัยอยู่ใน กทม. ไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ส่วนความรู้สึกแปลกแยกจากการเมืองนั้นมีเพศ และอาชีพ ที่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่อายุ การศึกษา รายได้ และระยะเวลาที่อาศัยอยู่ใน กทม. ไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

สมมุติฐานที่ 3 "ข่าวสารจากเหตุการณ์ต่างๆ เช่น ส.ป.ก. 4-01 และความขัดแย้งระหว่างพรรคร่วมรัฐบาล ล้วนเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ศรัทธาต่อระบบการเมือง และรัฐบาลของประชาชนในเขต กทม. ต่ำลงกว่าเดิม"

ในการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความรู้สึกศรัทธาหรือเห็นห่างทางการเมืองบ้างพอสมควร แต่ก็ไม่มากดังที่คิดไว้ ผิดกับการได้ รับข่าวจากหนังสือพิมพ์ ซึ่งอาจเป็นไปได้ว่า กลุ่มตัวอย่างของผู้วิจัยมีน้อยเกินไป หรืออาจมีความผิดพลาดในการเลือกเก็บแบบสอบถาม

นอกจากนั้น ยังพบว่า ความแตกต่างระหว่างเพศ มีระดับความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับ 0.05 กับการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองในระดับต่ำ (χ^2 Sig = 0.0000, Gamma = 0.31209) โดยเพศชาย มีการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองในระดับปานกลาง แต่เพศหญิงมีการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองในระดับต่ำ ซึ่งส่งผลกระทบต่อระดับความรู้สึกเห็นห่างทางการเมืองของกลุ่มตัวอย่างด้วย เพราะผลจากการวิจัย พบว่า เพศชายมีความเห็นห่างทางการเมืองในระดับต่ำเป็นส่วนใหญ่ โดยมีความรู้สึกศรัทธาต่อผลการดำเนินงานของรัฐบาลชนวนในระดับปานกลาง ในขณะที่เพศหญิง ส่วนใหญ่มีความเห็นห่างทางการเมืองในระดับสูง และมีความรู้สึกศรัทธาต่อการทำงานของรัฐบาลชนวนในระดับต่ำ

ความแตกต่างในอายุ มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับ 0.05 กับการรับรู้ข่าวสารทางการเมือง โดยเป็นความสัมพันธ์เชิงลบในระดับต่ำ (χ^2 Sig = 0.0003) หรือในลักษณะที่เรียกว่า "นิเสธ" หรือ "ผกผัน" (Gamma = -0.25200) โดยคนอายุระหว่าง 18 - 35 ปี มีการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองในระดับปานกลางเป็นส่วนใหญ่ ในขณะที่คนอายุ 35 ปีขึ้นไป มีการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองในระดับต่ำเป็นส่วนใหญ่ ในเรื่องความรู้สึกเห็นห่างทางการเมือง กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุระหว่าง 18 - 25 ปี ส่วนใหญ่มีความเห็นห่างทางการเมืองในระดับต่ำ โดยมีความศรัทธาต่อผลการดำเนินงานของรัฐบาลชนในระดับต่ำด้วย ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุระหว่าง 26 - 35 ปี ส่วนใหญ่มีระดับความเห็นห่างทางการเมืองปานกลางค่อนข้างสูง และมีความศรัทธาต่อรัฐบาลชนในระดับปานกลาง ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุระหว่าง 36 - 50 ปี ส่วนใหญ่มีความเห็นห่างทางการเมืองระดับต่ำ โดยมีความศรัทธาต่อรัฐบาลชนในระดับปานกลางค่อนข้างต่ำ โดยกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 50 ปีขึ้นไป ส่วนใหญ่มีความเห็นห่างทางการเมืองสูง แต่มีความศรัทธาต่อรัฐบาลชนในระดับสูง

ความแตกต่างทางระดับการศึกษา ไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับ 0.05 กับการรับรู้ข่าวสารทางการเมือง โดยกลุ่มตัวอย่างที่มีการศึกษาในระดับประถมศึกษา ส่วนใหญ่มีความเห็นห่างทางการเมืองปานกลางค่อนข้างสูง โดยมีความศรัทธาต่อการทำงานของรัฐบาลชนปานกลางค่อนข้างต่ำ ส่วนผู้ที่มีการศึกษาในระดับมัธยมศึกษา ส่วนใหญ่มีความรู้สึกเห็นห่างทางการเมืองปานกลางค่อนข้างต่ำ และมีความศรัทธาต่อรัฐบาลชนในระดับปานกลาง ในขณะที่ผู้ที่มีการศึกษาในระดับประกาศนียบัตร ส่วนใหญ่มีความรู้สึกเห็นห่างทางการเมือง และมีความศรัทธาต่อรัฐบาลปานกลางค่อนข้างต่ำ ส่วนผู้ที่มีการศึกษาตั้งแต่ระดับปริญญาตรีขึ้นไป มีระดับความเห็นห่างทางการเมืองปานกลางค่อนข้างต่ำ และมีความศรัทธาต่อรัฐบาลชนปานกลางค่อนข้างต่ำเช่นกัน

ความแตกต่างในอาชีพ มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับ 0.05 กับการรับรู้ข่าวสารทางการเมือง (χ^2 Sig = 0.0199) และจากการแบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 7 ประเภทของอาชีพ พบว่า ข้าราชการส่วนใหญ่มีการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองต่ำโดยมีความรู้สึกเห็นห่างทางการเมือง และความศรัทธาต่อรัฐบาลชนในระดับปานกลางค่อนข้างต่ำเช่นกัน พนักงานรัฐวิสาหกิจส่วนใหญ่มีการรับรู้ข่าวสารการเมืองปานกลางค่อนข้างสูง โดยมีความรู้สึกเห็นห่างทางการเมืองสูง มีศรัทธาต่อรัฐบาลชนในระดับปานกลาง ผู้ประกอบธุรกิจหรือค้าขาย ส่วนใหญ่มีการรับรู้ข่าวสารการเมืองต่ำ โดยมีความเห็นห่างและความศรัทธาต่อรัฐบาลปานกลางค่อนข้างต่ำ ผู้ที่ประกอบอาชีพรับจ้างหรือบริการ ส่วนใหญ่มีการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองระดับปานกลางค่อนข้างต่ำ แต่มีความเห็นห่างทางการเมืองค่อนข้างสูง มีความศรัทธาต่อรัฐบาลชนปานกลางค่อนข้างต่ำ พวกนิสิตนักศึกษา ส่วนใหญ่มีการรับรู้ข่าวสารการเมืองและมีความรู้สึกเห็นห่างทางการเมืองปานกลางค่อนข้างต่ำ และมีความศรัทธาต่อรัฐบาลชน ในระดับต่ำ ผู้ใช้วิชาชีพ

ส่วนใหญ่มีการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองต่ำ เช่นเดียวกับความเห็นห่างทางการเมือง แต่มีความศรัทธาต่อรัฐบาลชนอยู่พอสมควรในระดับปานกลาง ส่วนผู้ที่ทำอาชีพอื่น ๆ นอกเหนือจาก 6 กลุ่มข้างต้น เช่น แม่บ้าน ผู้ว่างงาน ส่วนใหญ่มีการรับรู้ข่าวสารทางการเมือง และความศรัทธาต่อรัฐบาลชนในระดับต่ำ และมีความเห็นห่างทางการเมืองสูง

ความแตกต่างทางด้านรายได้ ผู้วิจัยได้ทำการแบ่งระดับรายได้ออกเป็น 5 ช่วง แต่กลับปรากฏว่า ไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับ 0.05 กับการรับรู้ข่าวสารทางการเมือง (χ^2 Sig = 0.1693, Gamma = -0.12750) เช่นเดียวกับความรู้สึกเห็นห่างทางการเมือง (χ^2 Sig = 0.1263, Gamma = -0.01945) แต่มีข้อสังเกตว่า ผู้ที่มีรายได้ต่ำกว่า 10,000 บาทต่อเดือน มีความเห็นห่างทางการเมืองต่ำ ในขณะที่ผู้ที่มีรายได้สูงกว่า 10,000 บาทต่อเดือน มีความเห็นห่างทางการเมืองปานกลางค่อนข้างสูง แต่ไม่ว่าจะมีรายได้ระดับใด ก็มีแนวโน้มที่จะศรัทธาต่อผลงานที่ผ่านมาของรัฐบาลในระดับต่ำ

ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ใน กทม. ที่แตกต่างกัน ไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับ 0.05 กับการรับรู้ข่าวสารทางการเมือง (χ^2 Sig = 0.1446, Gamma = -0.14090) เพราะคน กทม. ส่วนใหญ่มีความเห็นห่างทางการเมืองปานกลางค่อนข้างต่ำ โดยผู้ที่อาศัยอยู่ใน กทม. ไม่เกิน 10 ปี มีความศรัทธาต่อรัฐบาลชนต่ำ ขณะที่ผู้ที่อยู่ใน กทม. เกิน 10 ปี มีความศรัทธาต่อรัฐบาลชนปานกลางค่อนข้างต่ำ